
Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2016:3

Ändringar i kyrkoordningen m.m.

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 14 juni 2016

Antje Jackelén

Helén Ottosson Lovén

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen, som är uppdelad i två separata avsnitt, föreslås i huvudsak följande ändringar i kyrkoordningen:

- ◆ Det föreslås ändringar i kyrkoordningens bestämmelser om offentlighet för handlingar, undantag från offentlighet för handlingar, register och arkiv. Förslagen medför ett språkligt och innehållsligt närmande till offentlighets- och sekretesslagen.
- ◆ Övriga ändringar och rättelser.

Innehåll

1	Offentlighet för handlingar och arkiv	3
1.1	Förslag till kyrkomötesbeslut	3
1.2	Förslag till beslut om ändring i kyrkoordningen	3
1.3	Ärendet och dess beredning	7
1.4	Bakgrund	7
1.5	Definitionen av handling	11
1.6	Undantag från offentlighet	15
1.7	Registrering av handlingar	17
1.8	Bemyndigande avseende registrering av handlingar	20
1.9	Registrets innehåll och tillgänglighet	23
1.10	Närmare bestämmelser om vård och annan hantering av handlingar	25
1.11	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	27
1.12	Konsekvenser	28
1.13	Kommentar till bestämmelserna i kyrkoordningen	29
2	Övriga ändringar och rättelser	33
2.1	Förslag till kyrkomötesbeslut	33
2.2	Bestämmelser	33
2.3	Ärendet och dess beredning	35
2.4	Ändring i kyrkoordningen	35
2.5	Ändring i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån	36
2.6	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	36
2.7	Barnkonsekvensanalys	36
2.8	Kommentar till bestämmelserna	37
	Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll	38

1 Offentlighet för handlingar och arkiv

1.1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till beslut om ändring i kyrkoordningen.

1.2 Förslag till beslut om ändring i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen,

dels att 53 kap. 6 § och 55 kap. 3–5 och 7 §§ och rubrikerna närmast före 55 kap. 3 och 4 §§ ska ha följande lydelse,

dels att rubriken till 55 kap. ska lyda ”Register och arkiv”,

dels att rubriken närmast före 55 kap. 1 § ska lyda ”Uppdelning mellan statliga och kyrkliga regler om register och arkiv”,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, 53 kap. 6 a §, 54 kap. 11 c § och 55 kap. 3 a och 3 b §§, och närmast före 54 kap. 11 c § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

53 kap.

6 §

Med handling avses dock inte

1. vad som förvaras hos Svenska kyrkan endast för någon annans räkning,	
2. vad som förvaras hos Svenska kyrkan endast för offentliggörande i någon av Svenska kyrkan utgiven periodisk skrift, eller	2. vad som förvaras hos Svenska kyrkan endast för offentliggörande i någon av Svenska kyrkan utgiven periodisk skrift,
3. vad som ingår i ett bibliotek.	3. vad som ingår i ett bibliotek,

4. vad som har överlämnats till arkiv inom Svenska kyrkan uteslutande för forsknings- och studieändamål, eller
5. vad som förvaras hos Svenska kyrkan endast i syfte att kunna återskapa information som har gått förlorad i kyrkans ordinarie system för automatiserad behandling av information (säkerhetskopia).

6 a §

Om en handling hanteras av en enhet inom Svenska kyrkan bara som ett led i en administrativ tjänst för en annan kyrklig enhet, ska handlingen endast anses som förvarad och inkommen till eller upprättad hos den enhet som tjänsten utförs för.

54 kap.

Förbud mot att röja uppgifter i kyrkans forskningsverksamhet*11 c §*

I kyrkans forskningsverksamhet gäller förbud mot att röja uppgift som genom namn, annan identitetsbeteckning eller därmed jämförbart förhållande är direkt hänförlig till den enskilde. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att personen eller någon närstående lider skada eller men.

55 kap.

Vilka handlingar som ska diarieföras

När en handling har kommit in till eller upprättats hos Svenska kyrkan ska den utan dröjsmål registreras i ett diarium. Undantag från skyldigheten att registrera handlingar gäller dock

1. handlingar vars innehåll skyddas av förbud enligt 54 kap. 1 §,
2. reklam, cirkulär och liknande handlingar som uppenbarligen saknar intresse i kyrkans verksamhet,
3. handlingar som uppenbarligen har sänts fel och ska returneras eller sändas vidare till rätt adressat,
4. upptagningar för automatisk data-behandling med uppgifter från den allmänna folkbokföringen som ska föras in i kyrkobokföringsregistret, och
5. handlingar som inte innehåller uppgifter för vilka det råder ett förbud mot att röja dem och som förvaras så ordnade att det utan svårighet kan fastställas om en handling har kommit in eller upprättats.

Vilka handlingar som ska registreras

3 §

En handling ska registreras så snart den har kommit in till eller upprättats hos Svenska kyrkan. Undantag från skyldigheten att registrera handlingar gäller dock

3. handlingar som uppenbarligen har sänts fel och ska returneras eller sändas vidare till rätt adressat, och
4. handlingar som inte innehåller uppgifter som skyddas av förbud enligt 54 kap., om de hålls ordnade så att det utan svårighet kan fastställas om de har kommit in eller upprättats.

3 a §

Om en enhet inom Svenska kyrkan hos en annan kyrklig enhet har omedelbar tillgång till en elektronisk handling, ska handlingen registreras endast av den enhet som har gjort upptagningen tillgänglig för den andra enheten.

3 b §

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om registrering av handlingar. I sådana bestämmelser får kyrkostyrelsen också besluta att handlingar av ett visst slag som finns hos Svenska kyrkan inte behöver registreras om det finns särskilda skäl.

Uppgifter som ska finnas i diariet **Registrets innehåll och tillgänglighet**

4 §

Av kyrkans diarium ska framgå

1. det datum då handlingen kom in eller upprättades, 2. diarienummer eller annan beteckning som har givits handlingen, 3. i förekommande fall från vem handlingen har kommit in eller till vem den har expedierats, och 4. i korthet vad handlingen rör.	2. diarienummer eller annan beteckning som handlingen har fått vid registreringen, 3. i förekommande fall uppgifter om handlingens avsändare eller mottagare, och

Registret ska hållas tillgängligt för allmänheten.

Uppgifter enligt första stycket 3 eller 4 får dock särskiljas eller utelämnas om det behövs för att registret i övriga delar ska kunna hållas tillgängligt för allmänheten.

Om det kan antas att en uppgift i en handling inte får lämnas ut på grund av förbud enligt 54 kap., får detta markeras genom att en särskild anteckning görs på handlingen eller i det datasystem där den elektroniska handlingen hanteras.

5 §

Kyrkans arkiv bildas av

1. handlingar som har registrerats enligt 3 §, 2. handlingar som har undantagits från registrering med stöd av 3 § 5, och 3. övriga handlingar som kyrkan beslutar att ta om hand för arkivering.	2. handlingar som har undantagits från registrering med stöd av 3 § 4, och

7 §

Kyrkostyrelsen får utfärda regler om

1. vilka skrivmateriel och förvaringsmedel som ska användas, 2. hur arkiven ska vårdas, 3. återlämnande av handlingar, 4. utlåning av handlingar,	Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om vård och annan hantering av handlingarna i kyrkans arkiv.

KsSkr 2016:3 5. överlämnande av handlingar för tillsyn och överprövning, och
6. när och hur handlingar ska gallras.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2017.

1.3 Ärendet och dess beredning

I en inom kyrkokansliet upprättad promemoria – Ändringar i kyrkoordningens bestämmelser om offentlighet för handlingar och arkiv m.m. – behandlas frågor om definitionen av handling, undantag från offentlighet, registrering av handlingar, ett registers innehåll och tillgänglighet och vård och annan hantering av handlingar. Förslagen i promemorian har utarbetats dels med anledning av det pågående projektet ”Gemensamt arkiv, diarium och dokumenthantering” (GADD) där nationell nivå, stift och församlingar deltar, dels som ett led i den allmänna översyn av reglerna för den inomkyrkliga offentlighetsprincipen och arkiv som pågår inom Svenska kyrkan. För att projektet GADD ska kunna tillhandahålla det tänka systemstödet till Svenska kyrkans enheter är det nödvändigt med vissa ändringar av bestämmelserna i kyrkoordningen. Detta berör exempelvis ett framtida e-arkiv men i mera närliggande tid även de klassificeringsstrukturer som ska fastställas.

Promemorian har remissbehandlats på så sätt att den har tillsänts samtliga tretton stift, fjorton pastorat, tolv församlingar, Svenska kyrkans överklagandenämnd, Svenska kyrkans valprovsnämnd, Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, Svenska kyrkans unga och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation. Det har inkommit tjugosex remissvar. Remissvaren finns tillgängliga i ärendet (Ks 2016/118). Flertalet remissinstanser har ställt sig positiva till de föreslagna ändringarna. Bland annat har *Västerås stift* påtalat att genom det förtydligade regelverket stärks också stiftens viktiga roll som regionala organ för tillsyn, råd och stöd i dokumenthanteringsfrågor – en roll som under de gångna 15 åren sedan millenniumskiftet tyvärr varit försummad och därigenom lett till bekymmer på församlings- och pastoratnivån, där man i brist på tydliga regelverk inte har kunnat åtgärda sina arkiv. *Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation* har i sitt remissvar anfört bl.a. att kyrkostyrelsen bör överväga att i sina utredningssammanhang regelmässigt belysa kostnader i samband med förslagen. Dessa remissvar har motiverat ett särskilt avsnitt i denna skrivelse med en redovisning av förslagens konsekvenser.

Inom kyrkokansliet pågår ett fortsatt utredningsarbete kring frågor relaterade till den inomkyrkliga offentlighetsprincipen och arkiv m.m. I detta arbete har det framkommit att det även finns ett behov av att se över de mer detaljerade bestämmelserna som finns på arkivområdet; Kyrkostyrelsens beslut med närmare bestämmelser om vården av Svenska kyrkans arkiv (SvKB 2003:1), Kyrkostyrelsens beslut om förteckningsplaner och gallring för Svenska kyrkans arkiv på lokal nivå (SvKB 2003:2) och Kyrkostyrelsens beslut om förteckningsplaner och gallring för Svenska kyrkans arkiv på regional nivå (SvKB 2003:3).

1.4 Bakgrund

1.4.1 Den inomkyrkliga offentlighetsprincipen och de kyrkliga arkiven

De kyrkliga arkiven är en betydelsefull del av vårt nationella kulturarv. I de statliga utredningar som föregick relationsändringen mellan Svenska kyrkan och staten konstaterades att det rör sig om ett omfattande material som har växt fram kontinuerligt under århundradena och som speglar växlingarna när det gäller Svenska kyrkans uppgifter och förvaltning, likaväl som samhällsutvecklingen i stort. Arkiven fyller därför en viktig funktion när det gäller att belysa såväl kyrkans som samhällets utveckling och det är angeläget att möjlighet finns att ta vara på de kunskaper och erfarenheter som kan vinnas ur materialet (SOU 1997:43 s. 153 f).

De kyrkliga arkiven används för olika ändamål och de är av stort värde, inte minst från forskningssynpunkt. Som exempel på ämnesområden inom forskningen där arkiven kan ge viktiga bidrag kan nämnas kyrkohistoria, konsthistoria, kulturgeografi, demografi, sociologi och ekonomi. Kyrkoarkiven är också en viktig informationskälla för bl.a. hembygdsforskning, släktforskning m.m. och kommer också till användning t.ex. vid släktskapsutredningar, bouppteckningar och arvsskiften (SOU 1997:43 s. 154).

I samband med kyrka-statreformen beslutade riksdagen att en inomkyrkligt reglerad offentlighetsprincip skulle gälla efter reformen även för handlingar som då skulle vara "kyrkans" handlingar och inte omfattas av de statliga reglerna (prop. 1997/98:116 s. 62 f.). Detta ansågs vara av stor principiell betydelse för att kyrkans verksamhet även i fortsättningen skulle bedrivas under öppenhet och för att allmänhetens tillgång till handlingar i verksamheten inte skulle försämrats. Avsikten var att den inomkyrkliga offentlighetsprincipen i allt väsentligt skulle motsvara den som gäller för det allmänna. Den konstruktion som valdes var en grundläggande bestämmelse i lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan om vars och ens rätt att ta del av kyrkans handlingar och med möjlighet för kyrkan att själv reglera begränsningar i den rätten inom några uttryckligt angivna områden.

För att den inomkyrkliga offentlighetsprincipen skulle fungera krävdes att kyrkans handlingar skulle hållas väl ordnade och säkert arkiverade efter reformen. Därför beslutades också att en grundläggande reglering om kyrkans arkiv skulle finnas i nämnda lag. Avsikten var att de kyrkliga arkiven skulle hanteras på i princip samma sätt som myndighetsarkiv (prop. 1997/98:116 s. 67 och 113).

Genom tillkomsten av kyrkoordningen 1999 fick den inomkyrkliga offentlighetsprincipen ett mer konkret innehåll. I kyrkoordningens 53–55 kapitel finns nu bestämmelser om bl.a. begränsningar i rätten att ta del av kyrkans handlingar, om diarieföring av handlingar och om vården av kyrkans arkiv. Många av dessa bestämmelser har hämtats från motsvarande statlig reglering i tryckfrihetsförordningen, den tidigare gällande sekretesslagen (1980:100) och arkivlagen (1990:782). Ett antal förändringar har skett, främst när det gäller förbuden att röja uppgifter i vissa fall, men någon mer allmän översyn av regleringen har inte gjorts under åren efter reformen, inte heller i samband med tillkomsten av offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Svenska kyrkan har som långsiktigt mål att övergå till elektronisk hantering och arkivering av dokument. Därför pågår nu det tidigare nämnda GADD-projektet där såväl den nationella nivån som några stift och ett antal församlingar deltar. Avsikten är att handlingar som har inkommit till eller upprättats hos Svenska kyrkan elektroniskt, också ska bevaras elektroniskt. Med ett digitalt diarie-, ärende- och dokumenthanteringssystem struktureras och tillgängliggörs alla elektroniska kontorsdokument, e-post, bilder och annan information. På sikt ska också ett system för långsiktigt bevarande (ett "e-arkiv") kunna omhänderta det som finns i diarie-, ärende- och dokumenthanteringssystemet och dessutom ta emot leveranser från Svenska kyrkans övriga verksamhetssystem. Detta förutsätter ett mer likartat arbetssätt hos kyrkans olika delar men också i vissa fall tydligare regler när det gäller registrering av handlingar och arkivering. Behovet av att modernisera och tydliggöra kyrkoordningen har också identifierats i det nätverk av arkivarier och registratorer från stift och nationell nivå som möts årligen för att bl.a. lyfta utvecklingsfrågor när det gäller registratur och arkivering.

1.4.2 Gällande bestämmelser

Definition av handling

I 53 kap. 5 § i kyrkoordningen regleras att med handling avses en sådan framställning i skrift och bild eller en sådan teknisk upptagning som förvaras hos Svenska kyrkan, och är att anse som inkommen till eller upprättad hos Svenska kyrkan. Definitionen av termen handling ansluter till motsvarande definition för termen allmän handling i 2 kap. tryckfrihetsförordningen. I 3 § arkivlagen anges att en myndighets arkiv bildas av de allmänna handlingarna från myndighetens verksamhet och på motsvarande sätt bildas Svenska kyrkans arkiv av handlingar från kyrkans verksamhet. Enligt kyrkoordningens förarbeten (CsSkr 1999:3 s. 2–434) är innebörden av de olika termerna ”förvaras”, ”inkommen” och ”upprättad” avsedd att vara densamma som i tryckfrihetsförordningen. En handling anses förvarad när den finns tillgänglig hos församling, pastorat, stift eller nationell nivå. Som huvudregel gäller att en handling som har kommit till en församling, ett pastorat, ett stift eller nationell nivå anses inkommen och så snart en handling som har arbetats fram inom en församling, ett stift osv. har fått sin slutliga utformning anses den vara upprättad. Bestämmelserna gällande definitionen av termen handling finns i 53 kap. 5 § i kyrkoordningen. Vilka handlingar som inte anses vara handlingar enligt kyrkoordningen regleras i 53 kap. 6 §, nämligen vad som förvaras hos Svenska kyrkan endast för någon annans räkning, vad som förvaras hos Svenska kyrkan endast för offentliggörande i någon av Svenska kyrkan utgiven periodisk skrift eller vad som ingår i ett bibliotek. I förarbetena till dessa bestämmelser anges att lydelsen ansluter till motsvarande definition för termen allmän handling i 2 kap. tryckfrihetsförordningen. Innebörden av olika termer som används, t.ex. förvaras, inkommen, upprättad eller bibliotek, ska vara densamma som i tryckfrihetsförordningen. Bestämmelserna har inte ändrats sedan kyrkomötets beslut om kyrkoordningen 1999. I 2 kap. 10 § andra stycket tryckfrihetsförordningen regleras att säkerhetskopior inte är att se som en allmän handling. Motsvarande reglering saknas i kyrkoordningen.

Undantag från offentlighet

I 54 kap. 4 d § i kyrkoordningen anges att i verksamhet som avser framställning av statistik gäller förbud mot att röja uppgift som avser en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden och som kan hänföras till den enskilde. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att personen i fråga eller någon närstående lider skada eller men. Denna regel omfattar framtagning av statistik och reglerar att enskilda som bidragit med uppgifter av personlig eller ekonomisk natur inte ska riskera att deras uppgifter lämnas ut, som exempelvis vid enkätsvar. Någon reglering gällande uppgifter från exempelvis intervjuer som nedtecknats eller sparats på band i forskningssyfte finns dock inte i kyrkoordningen.

Registrering av handlingar

I kyrkoordningens 55 kap. 3 § regleras vilka handlingar som ska diarieföras. När en handling har kommit in till eller upprättats hos Svenska kyrkan ska den utan dröjsmål registreras i ett diarium. Undantag från skyldigheten att registrera handlingar gäller dock handlingar vars innehåll skyddas av förbud enligt 54 kap. 1 § i kyrkoordningen (handlingar som rör bikt och enskild själavård). Reklam, cirkulär och liknande handlingar som uppenbarligen saknar intresse i kyrkans verksamhet och handlingar som uppenbart har sänts fel och ska returneras eller sändas vidare till rätt adress ska inte registreras. Upptagningar för automatisk databehandling med uppgifter från den allmänna folkbokföringen som ska föras in i kyrkobokförings-

registret och handlingar som inte innehåller uppgifter för vilka det råder ett förbud mot att röja och som förvaras så ordnade att det utan svårighet kan fastställas om en handling har kommit in eller upprättas ska inte heller registreras. Bestämmelsen motsvarar den tidigare gällande 15 kap. 1 § sekretesslagen. Enligt kyrkoordningens förarbeten var ingen ändring i sak avsedd (CsSkr 1999:3 s. 440). Bestämmelserna i 15 kap. 1 § sekretesslagen finns i dag i bl.a. 5 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen.

I 55 kap. 4 § i kyrkoordningen finns bestämmelser om uppgifter som ska finnas i diariet.

I 55 kap. 5 § i kyrkoordningen stadgas att kyrkans arkiv bildas av handlingar som har registrerats enligt 3 §, handlingar som har undantagits från registrering med stöd av 3 § 5, och övriga handlingar som kyrkan beslutar att ta om hand för arkivering.

Bemyndigande avseende registrering av handlingar

Som nämnts ovan infördes bestämmelserna i 55 kap. 3 § i kyrkoordningen med 15 kap. 1 § sekretesslagen som förebild. Vid införandet av bestämmelsen i kyrkoordningen gjordes dock vissa avsteg från den statliga regleringen. Nämda reglering är i sak densamma som i dag framgår av 5 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen.

I likhet med vad som gällde enligt 15 kap. 1 § sekretesslagen föreskrivs i 5 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen att om det finns särskilda skäl får regeringen meddela föreskrifter om att handlingar av ett visst slag, som finns i betydande omfattning hos en myndighet, inte behöver registreras enligt 1 §. I 2 § offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) har regeringen med stöd av detta föreskrivit om undantag från registrering i vissa fall, t.ex. i fråga om socialnämndernas handlingar som hör till enskildas personakter. Det saknas i dag en motsvarande reglering i kyrkoordningen. I stället anges det uttryckligen i kyrkoordningen att ett visst slag av ”massuppgifter” som härrör från folkbokföringen får undantas från registreringskyldigheten.

Registrets innehåll

I 55 kap. 4 § i kyrkoordningen regleras vilka uppgifter som ska finnas med i diariet. Av kyrkans diarium ska framgå det datum då handlingen kom in eller upprättades, diarienummer eller annan beteckning som handlingen har fått, i förekommande fall från vem handlingen har kommit in eller till vem den har expedierats och i korthet vad handlingen rör. Bestämmelsen som reglerar innehållet i ett diarium har sin motsvarighet i 5 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen.

Närmare bestämmelser om vård och annan hantering av handlingar

I 55 kap. 7 § i kyrkoordningen sägs att kyrkostyrelsen får utfärda regler om vilka skrivmaterial och förvaringsmedel som ska användas, hur arkiven ska vårdas, återlämnande av handlingar, utlåning av handlingar, överlämnande av handlingar för tillsyn och överprövning samt när och hur handlingar ska gallras. Från och med den 1 juli 2003 gäller särskilda bestämmelser som kyrkostyrelsen har beslutat. Dessa bestämmelser avser dels vården av Svenska kyrkans arkiv (SvKB 2003:1), dels förteckningsplaner och gallring på lokal respektive regional nivå (SvKB 2003:2 och SvKB 2003:3).

Kyrkostyrelsens förslag: Från kyrkoordningens definition av handling ska – utöver vad som gäller i dag – undantag göras för

- vad som har överlämnats till arkiv inom Svenska kyrkan uteslutande för forsknings- och studieändamål, och
- vad som förvaras hos Svenska kyrkan endast i syfte att kunna återskapa information som har gått förlorad i kyrkans ordinarie system för automatiserad behandling av information (säkerhetskopia).

Om en handling hanteras av en enhet inom Svenska kyrkan bara som ett led i en administrativ tjänst för en annan kyrklig enhet, ska handlingen endast anses som förvarad och inkommen till eller upprättad hos den enhet som tjänsten utförs för.

Ändrad paragraf: 53 kap. 6 § i kyrkoordningen

Ny paragraf: 53 kap. 6 a § i kyrkoordningen

Promemorians förslag överensstämmer delvis med kyrkostyrelsens förslag. I promemorian finns inget förslag motsvarande 53 kap. 6 a § i kyrkoordningen om en handling som hanteras av en enhet inom Svenska kyrkan bara som ett led i en administrativ tjänst för en annan kyrklig enhet. I stället föreslås i promemorian ett nytt undantag avseende registrering av sådana handlingar.

Remissinstanserna: En mycket stor majoritet av remissinstanserna tillstyrker promemorians förslag i denna del, bl.a. Västerås stift, domkapitlet i Visby stift, Linköpings stift, Luleå stift, domkapitlet i Lunds stift, Jönköpings pastorat, Ängelholms församling och Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar.

Domkapitlet och stiftsstyrelsen i Växjö stift tillstyrker förslaget och välkomnar särskilt de anpassningar som är gjorda för att möta de behov som uppstår då allt fler stift erbjuder församlingar möjligheter att köpa tjänster genom s.k. servicebyråer. Tydliga regler kring arkivhållning och registerföring bedöms i dessa sammanhang vara av stor vikt.

Göteborgs stift tillstyrker förslaget men anför att materialet för forsknings- och studieändamål bör registreras och att det i reglerna ska anges möjlighet till undantag från huvudregeln, att lämna ut, vilket gör att det finns en naturlig begränsning som visar att materialet inte är fritt för insyn.

Stockholms stift tillstyrker förslaget men anför att förslaget till undantag gällande de handlingar som överlämnats för forskningsändamål kan behöva förtydligas när det gäller vilka typer av handlingar som avses och att bestämmelsen ska tillämpas restriktivt. Stiftet anser att möjligheten för Svenska kyrkans arkivverksamhet att ta emot sådant som donerats till kyrkan för forsknings- och studieändamål samtidigt som det ställs krav på att materialet ska vara undantaget den inomkyrkliga offentlighetsprincipen under begränsad tid eller motsvarande är rimligt, men att det är av vikt att här utfärda närmare bestämmelser på vilket sätt undantaget får tillämpas. Det är viktigt att säkerställa att en sådan bestämmelse inte missbrukas till att ”gömma undan” handlingar för att undkomma den inomkyrkliga offentlighetsprincipen.

Uppsala stift tillstyrker förslaget men tillägger att ordalydelsen inte uppfyller sitt angivna syfte att kunna ta emot material som *under en tid* villkorats att inte vara offentligt. Bestämmelsen ger, som stiftet förstår det, nämligen inte utrymme för olika bedömningar utifrån givarnas önskemål, eftersom bestämmelsen enbart stadgar att en viss typ av arkivmaterial *inte* är en handling i kyrkoordningens mening. Stiftet menar att bestämmelsen inte anger om eller under vilka förutsättningar donerat arkivmaterial kan övergå till att bli handling. Stiftet anför vidare att bestämmelsen

kan förstås som att arkivmaterial som doneras för visst syfte automatiskt blir icke-handling, även om givaren inte har uppställt det kravet. Uppsala stift pekar vidare på att det är viktigt att bestämmelsen används restriktivt, inte för att ”gömma undan” handlingar för att undkomma den inomkyrkliga offentlighetsprincipen och att det kan vara lämpligt att kyrkostyrelsen utfärdar närmare bestämmelser.

Domkapitlet och stiftsstyrelsen i Skara stift tillstyrker förslaget till viss del och anför att ändringen gällande handling som överlämnats till arkiv inom Svenska kyrkan uteslutande för forsknings- och studieändamål skulle kunna medföra en risk att givare otillbörligt utnyttjar Svenska kyrkan för att undanhålla handlingar från offentlighetens ljus. Vidare anför stiftet att det finns frågetecken kring hur en sådan ändring skulle påverka tystnadsplikten då det inte är en offentlig handling och tystnadsplikten genom Svenska kyrkans kollektivavtal är begränsad till sekretessbelagda uppgifter i offentliga handlingar.

Luleå stift tillstyrker förslaget men anför att en problematik kan uppstå när handlingar förvaras hos ett upphandlat kommersiellt tjänsteföretag som tillhandahåller t.ex. fakturascanningstjänster åt Svenska kyrkan. Stiftet anser att det i 53 kap. 6 § bör tilläggas en punkt om att det som enbart förvaras som ett led i en administrativ tjänst, t.ex. av servicebyråer, för någon annans räkning inte ska anses vara handlingar.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Donerade arkivhandlingar

Arkiv och samlingar från enskilda personer eller organisationer med koppling till Svenska kyrkans verksamhet kan vara ett värdefullt komplement till det kulturarv som kyrkans arkiv utgör. Därför är det lämpligt att Svenska kyrkan har möjlighet att ta emot donationer av enskilda arkiv. Sådana donationer bör naturligtvis vårdas på ett sådant sätt att de bevaras för framtiden och de bör i möjligaste mån tillgängliggöras för allmänheten eller för forskning. Även om offentlighet är en självklar utgångspunkt, kan det i vissa fall finnas skäl för att göra vissa inskränkningar, t.ex. om den som donerar ett enskilt arkiv har särskilda krav vilkas uppfyllelse är en förutsättning för att arkivet ska doneras. Sådana krav skulle t.ex. kunna vara att vissa handlingar i arkivet inte ska tillgängliggöras förrän donatorn har avlidit eller att vissa handlingar enbart ska vara tillgängliga för forskning. För att möjliggöra ett mottagande av sådana handlingar finns det enligt kyrkostyrelsen skäl för att överväga en ändring av kyrkoordningen.

Stockholms stift har, liksom *Uppsala stift* och *Domkapitlet och stiftsstyrelsen i Skara stift*, uttryckt en oro för att handlingar ska ”gömmas undan” och undkomma offentlighetsprincipen om ett undantag av nu aktuellt slag skulle införas. Vidare har Uppsala stift ifrågasatt om eller under vilka förutsättningar donerat arkivmaterial kan övergå till att bli handlingar och Skara stift har anført att det finns vissa frågetecken avseende regelverket om tystnadsplikt.

Kyrkostyrelsen delar inte remissinstansernas oro. En motsvarande reglering finns på den statliga sidan där arkiven också görs tillgängliga för användarna i möjligaste mån. Det finns exempelvis enskilda arkiv hos Riksarkivet där tillgängligheten är begränsad eller villkorad av olika skäl. Tillgängligheten till sådana enskilda (privata) arkiv regleras i huvudsak genom avtal. De enskilda arkiven överlämnas som deposition eller gåva av både juridiska och fysiska personer. Vid deposition behåller deponenten äganderätten till arkivet. Inför överlämnandet upprättas ett avtal mellan Riksarkivet och deponenten/givaren där parternas förpliktelser och rättigheter regleras. Vid varje enskilt tillfälle upprättas även ett kontrakt som innehåller parter-

nas konkreta uppgifter, information om det överlämnade materialet, avgifter och eventuella avvikelser från de allmänna villkoren. Här regleras även om tillgängligheten till materialet av olika skäl ska begränsas eller villkoras. Riksarkivet tar emot enskilda arkiv av särskilt intresse för kulturarv och forskning med syfte att bevara och tillhandahålla dessa. Att lämna enskilda arkiv till Svenska kyrkan är frivilligt och det står Svenska kyrkan fritt att välja att ta emot arkivet eller inte. Svenska kyrkan tar redan i dag emot arkiv för forsknings- och studieändamål med koppling till Svenska kyrkans verksamhet. Kyrkostyrelsen anser att det är önskvärt att en bestämmelse motsvarande den statliga införs i kyrkoordningen så att kyrkan kan ta emot donationer av arkiv och samlingar trots vissa villkor från deponenten/givaren. Kyrkostyrelsen anser att i de fall deponenten/givaren så önskar kan, på liknande sätt som hos Riksarkivet, avtal tecknas mellan kyrkan och deponenten/givaren om vilka förutsättningar som ska gälla för att lämna ut handlingar ur det donerade arkivet. Enligt kyrkostyrelsens uppfattning övergår inte handlingar i enskilda arkiv till att bli "handlingar" i kyrkoordningens mening eftersom de inte är inkomna i den mening som annars avses i bestämmelserna som definierar en kyrkans handling. Förvaras handlingarna för annans räkning eller har de överlämnats uteslutande för forsknings- eller studieändamål så bör frågan om hur öppet detta privata arkiv ska vara styras av vad parterna kommer överens om och inte den inomkyrkliga offentlighetsprincipen och bestämmelserna i kyrkoordningen om undantag från offentlighet respektive i kollektivavtalet om tystnadsplikt. Syftet är naturligtvis inte att möjliggöra för givaren att "gömma undan" handlingar utan att öppna upp ett privat arkiv som annars kanske inte hade varit tillgängligt för forsknings- och studieändamål.

Göteborgs stift har anfört att material för forsknings- och studieändamål bör registreras och att det i reglerna ska anges möjlighet till undantag från att lämna ut handlingar. Enligt kyrkostyrelsen bör det dock vara tillräckligt att själva donationen registreras och att det framgår av arkivredovisningen att arkivet finns donerat eller deponerat och finns tillgängligt för forsknings- och studieändamål. Förutsättningarna för att lämna ut de handlingar som har donerats för forsknings- och studieändamål följer sedan av det avtal som tecknas mellan Svenska kyrkan och deponenten/givaren.

Kyrkostyrelsen finner mot denna bakgrund att det bör införas ett undantag i kyrkoordningen så att material som har överlämnats till Svenska kyrkan uteslutande för forsknings- och studieändamål inte ska ses som inkomna handlingar. En sådan ordning ger förutsättningar för arkivverksamheten i Svenska kyrkan att ta emot donationer av arkiv eller samlingar från enskilda eller från organisationer som står kyrkan och dess verksamhet nära och samtidigt kunna respektera eventuella krav på inskränkning i tillgänglighetsförhållanden som givaren kan tänkas ha. Med den föreslagna bestämmelsen får Svenska kyrkan samma möjligheter som statliga myndigheter att omhänderta material av särskilt intresse för kulturarv och forskning med syfte att bevara och tillhandahålla det. När det gäller handlingar som överlämnas för att förvaras och vårdas finns redan i dag ett tillämpligt undantag i 53 kap. 6 § i kyrkoordningen, nämligen vad som förvaras hos Svenska kyrkan endast för annans räkning. Det kan t.ex. vara handlingar eller annat som förvaras hos Svenska kyrkan endast som ett led i teknisk bearbetning eller för att lagras tekniskt. Det är lämpligt att ett undantag för sådant som har överlämnats till arkiv inom Svenska kyrkan uteslutande för forsknings- och studieändamål regleras på ett motsvarande sätt. Kyrkostyrelsen föreslår att 53 kap. 6 § i kyrkoordningen som reglerar vad som är en handling ändras i enlighet med vad som nu har sagts.

Regler gällande säkerhetskopior saknas i dag i kyrkoordningen vilket kan skapa oklarheter i de fall handlingar begärs ut från en säkerhetskopia. Kravet på offentlighetsinsyn innebär dock inte att all information som finns hos en kyrklig enhet ska kunna vara föremål för insyn från allmänheten. Säkerhetskopierad information behöver enligt kyrkostyrelsens bedömning inte vara föremål för sådan insyn. Säkerhetskopierad information hanteras utanför den kyrkliga enhetens egentliga verksamhet i enda syfte att kunna användas då det finns behov av att återskapa informationen, t.ex. efter ett systemhaveri. När det gäller säkerhetskopierade handlingar som i den ordinarie verksamheten är offentliga måste insynsintresset anses tillgodosett genom att handlingarna hålls tillgängliga på den plats där de förvaras i den ordinarie verksamheten. I de fall en handling i sin ursprungliga form har gallrats i enlighet med tillämpliga föreskrifter kan det inte anses kvarstå något allmänt intresse av insyn i fråga om innehållet i den gallrade handlingen. Endast om material från en säkerhetskopia återförs och på nytt blir en del av enhetens ordinarie verksamhet finns det ett allmänt intresse av att kunna ta del av informationen (jfr prop. 2009/10:58 s. 19 f.). Kyrkostyrelsen anser att detta motiverar en tydligare reglering gällande säkerhetskopior. Av den anledningen bör det i 53 kap. 6 § i kyrkoordningen införas ett undantag från bestämmelserna om vad som ska anses som en handling.

Kyrkliga enheters s.k. servicebyråverksamhet

Inom Svenska kyrkan pågår sedan flera år ett arbete med att frigöra resurser till församlingens grundläggande uppgift genom att effektivisera administrationen. Arbetet började med den gemensamma IT-plattformen och har fortsatt med samverkande inköp och gemensamma system och arbetssätt för ekonomi- och personalhantering. En stadigt växande del av denna samverkan är inrättandet av s.k. servicebyråer. En ”servicebyrå” tillhandahåller administrativa tjänster åt en eller flera andra organisatoriska delar av Svenska kyrkan och är alltså inte att se som en egen juridisk person. I takt med framväxten av servicebyråerna har frågan väckts om t.ex. en faktura ska anses vara inkommen till den organisatoriska del (t.ex. stiftet) som tillhandahåller servicebyrån eller till den organisatoriska del (t.ex. församlingen) som fakturan avser. Det saknas i dag särskilda regler för hur enheter som har sådana byråer ska hantera handlingar. Frågeställningen behöver därför klargöras för att inte bli ett hinder för den samverkan som servicebyråerna bidrar till.

I promemorian föreslogs att det skulle införas en ny bestämmelse om detta i 55 kap. i kyrkoordningen. Enligt bestämmelsen skulle en handling registreras endast av den enhet som tjänsten utförs för. Flera remissinstanser, bl.a. *Luleå stift*, *Stockholms stift* och *Uppsala stift*, har påpekat att det vore lämpligt med en bestämmelse som tydliggör en handling status när den har kommit till en servicebyrå. Kyrkostyrelsen delar denna uppfattning och anser att det är lämpligt att – i stället för den i promemorian föreslagna bestämmelsen – införa en ny bestämmelse i 53 kap. 6 a § i kyrkoordningen för att förtydliga en handling status hos en servicebyrå. En handling hos en servicebyrå som förekommer där bara som ett led i den tjänst som servicebyrån tillhandahåller bör inte anses som förvarad, inkommen till eller upprättad hos den servicebyrån och alltså inte ses som en handling i kyrkoordningens mening hos servicebyrån. Registrering och arkivering liksom utlämnande av handlingen i fråga faller således på den som tjänsten utförs för. Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår kyrkostyrelsen att det införs en ny paragraf i 53 kap. i kyrkoordningen med innebörden att om en handling hanteras av en enhet inom Svenska

kyrkan bara som ett led i en administrativ tjänst för en annan kyrklig enhet, ska handlingen endast anses som förvarad och inkommen till eller upprättad hos den enhet som tjänsten utförs för.

1.6 Undantag från offentlighet

Kyrkostyrelsens förslag: Ett förbud mot att röja uppgifter i kyrkans forskningsverksamhet införs i kyrkoordningen.

Ny paragraf: 54 kap. 11 c § i kyrkoordningen

Promemorians förslag överensstämmer i sak med kyrkostyrelsens förslag. I förhållande till promemorians förslag har den aktuella bestämmelsen ändrats endast språkligt.

Remissinstanserna: En mycket stor majoritet av remissinstanserna tillstyrker promemorians förslag i denna del, bl.a. domkapitlet och stiftsstyrelsen i Skara stift, domkapitlet i Visby stift, Jönköpings pastorat, Västerås stift och Skövde församling.

Linköpings stift tillstyrker förslaget men anför att om det är 70 års personsekretess som menas i bestämmelsen bör det anges.

Luleå stift tillstyrker förslaget men ifrågasätter huruvida ordet ”forskningsverksamhet” är tillräckligt definierat eller om dess innebörd ska förtydligas.

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar tillstyrker förslaget men vill uppmärksamma kyrkostyrelsen på att formuleringen i 54 kap. 11 c § kyrkoordningen kan behöva preciseras. Ansvarsnämnden anser att forskningsverksamhet har en vid betydelse och rymmer allt från kvalitativ personhistorisk forskning till kvantitativa registerstudier. Mot denna bakgrund anser Ansvarsnämnden att det är önskvärt att det tydligt framgår att förbudet att röja uppgifter om enskild i detta fall specifikt avser forskning på handlingar som har tillkommit eller samlats in inom ramen för Svenska kyrkans forskningsverksamhet i form av statistik, enkäter och intervjuer.

Göteborgs stift tillstyrker förslaget men anför att det – för att ett forskningsresultat ska kunna ifrågasättas – är viktigt att man kan gå tillbaka och undersöka källan. Huvudregeln bör vara att uppgifterna får röjas, men det bör finnas möjlighet att utelämma uppgifter om personliga förhållanden.

Strängnäs stift tillstyrker förslaget men anför att ordet ”forskningsverksamhet” bör ändras i såväl rubrik som i paragraftext till ”forskningsverksamhet och annan jämförbar utredning”. Stiftet menar att detta skulle ligga i linje med regleringen i 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Det finns enligt stiftet behov av att kunna skydda enskilda även i viss utredningsverksamhet. Stiftet pekar på att det t.ex. kan vara fråga om kartläggning där enskilda (församlingsbor eller anställda) uttalat sig och där det kan bedömas att det inte ligger i allmänhetens intresse att veta vem som uttalat sig och det samtidigt finns risk att enskild kan lida skada eller men genom att uppgift om identitet lämnas ut.

Uppsala stift tillstyrker förslaget men anför att bestämmelsen om möjligt bör skrivas enklare och tydligare samt språkligt anpassas till andra bestämmelser i kapitlet. Stiftet föreslår att bestämmelsen skulle kunna formuleras: ”I forskningsverksamhet gäller förbud mot att röja uppgifter om en enskild som kan hänföras till den enskilde. Förbudet gäller om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att personen i fråga eller någon närstående lider skada eller men.”

Stiftsstyrelsen i Lunds stift tillstyrker förslaget men anför att skrivningen ”I forskningsverksamhet” ersätts med ”I kyrkans forskningsverksamhet” för att tydlig-

göra att det är kyrkans egen forskningsverksamhet som avses och att bestämmelsen överensstämmer med övriga bestämmelser i 54 kap. i kyrkoordningen.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Svenska kyrkans nationella nivå bedriver bl.a. teologisk, religions-sociologisk och kyrkohistorisk forskning. Inom ramen för denna forskning genomförs statistiska studier men också kvalitativa, bl.a. baserade på intervjuer. Det har i samband med arkivläggning av detta forskningsmaterial visat sig att det inte finns stöd i kyrkoordningen för att, från Svenska kyrkans offentlighetsprincip, undanta uppgifter som avser en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som kan hänföras till den enskilde och som t.ex. upptagits på band eller nedtecknats i samband med en intervju.

Handlingar som har tillkommit inom ramen för Svenska kyrkans forskningsverksamhet och som innehåller uppgifter om enskilda bör, enligt kyrkostyrelsen, i vissa fall kunna undantas från den offentlighet som stadgas i 53 kap. i kyrkoordningen. I 24 kap. offentlighets- och sekretesslagen finns ett antal regler gällande olika forskningssammanhang och statistik. I kyrkoordningen finns regler gällande hantering av personliga uppgifter vid framställning av statistik men det saknas regler om hur personliga uppgifter ska hanteras i forskningssammanhang. Det är därför motiverat att reglera hur uppgifter och handlingar från exempelvis intervjuer som sparats på band eller nedtecknats i forskningssyfte ska hanteras.

Luleå stift, Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar och Strängnäs stift har alla påtalat att ordet forskningsverksamhet behövs förtydligas. Kyrkostyrelsen noterar inledningsvis att i 24 kap. offentlighets- och sekretesslagen används ordet forskning som en sammanfattande benämning för ett antal olika verksamheter och områden. Innebörden är där att skapa ett skydd för den enskilde inom forskning och statistik där forskning kan bedrivas på många olika sätt, exempelvis genom psykologiska undersökningar, förande av register och uttag av register för forskning på arv och miljö, forskningssamverkan med enskild, och framställning av statistik m.m. Även i kyrkoordningen används idag termen "forskning" (se 10 kap. 3 § punkt 8). Det torde inte vara möjligt att, utan risk för att något oavsiktligt missas, i kyrkoordningen precisera allt som kan rymmas inom kyrkans forskningsverksamhet. I dag finns 54 kap. 4 d § i kyrkoordningen som ger den enskildes personliga och ekonomiska förhållanden ett skydd i verksamhet som avser framställning av statistik men denna bestämmelse behöver kompletteras med ett skydd för den enskildes uppgifter som framkommer i forskningsverksamhet annan än framställning av statistik. Det är heller inte önskvärt att reglera "annan jämförbar utredning" vilket *Strängnäs stift* påtalat. "Annan jämförbar utredning" kan omfatta en rad olika forskningsverksamheter, utredningar och områden. Detta torde ligga närmare exempelvis statistikframställning, alternativt falla in under tillsynssekretess beroende på utredningens art. En sådan formulering skulle enligt kyrkostyrelsen riskera att antingen bli alltför vid eller att omfatta sådant som redan täcks av andra förbud i kyrkoordningen. *Linköpings stift* har påtalat att för de fall bestämmelsen syftar till 70 års personsekretess bör det anges i bestämmelsen. Kyrkostyrelsen noterar att kyrkoordningen, till skillnad från offentlighets- och sekretesslagen inte reglerar för vilken tid de olika förbuden längst gäller. I stället har det i förarbetena till kyrkoordningen angetts vad som har varit avsikten, oftast med en hänvisning till motsvarande reglering på den statliga sidan. (se t.ex. CsSkr 1999:3 s. 2-438). Kyrkostyrelsen återkommer till denna fråga i kommentaren till bestämmelserna (avsnitt 1.13). *Stiftsstyrelsen i Lunds stift* har föreslagit att skrivningen "I

forskningsverksamhet” ersätts med ”I kyrkans forskningsverksamhet” för att tydliggöra att det är kyrkans egen forskningsverksamhet som avses och så att bestämmelsen bättre överensstämmer med övriga bestämmelser i 54 kap. i kyrkoordningen. Kyrkostyrelsen delar denna uppfattning och föreslår en sådan ändring. *Göteborgs stift* har betonat vikten av att kunna gå tillbaka och undersöka källan för att möjliggöra ifrågasättande av forskningsresultat. Kyrkostyrelsen delar stiftets uppfattning att källgranskning måste vara möjlig. Enligt kyrkostyrelsens bedömning kan det sägas vara en del av forskningen att källgranskning ska få ske. Detta är en metodfråga inom forskningen där man använder sig av t.ex. kodnycklar för att kunna lämna ut materialet anonymiserat. Så bör kunna ske även med det nu framlagda förslaget.

Med dagens reglering är risken stor att dessa handlingar innehållande personliga uppgifter inte undantas från den inomkyrkliga offentlighetsprincipen. Avsaknaden av undantag från Svenska kyrkans offentlighetsprincip innebär en risk att enskilda förhållanden offentliggörs på ett sätt som inte är uppenbart för den intervjuade. Detta kan försvåra eller hindra forskningen då enskilda inte kan garanteras skyddet. Avsaknaden av undantag ökar också risken för att handlingar inte arkiveras i den utsträckning som är lämpligt. I den nya paragrafen nämns även förbud mot att röja ”därmed jämförbara förhållanden”. Detta är uppgifter som kan knytas till den enskilda personen och som exempelvis kan vara uppgifter om närstående till personal eller uppgift i form av fotografisk bild. Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår kyrkostyrelsen att det i 54 kap. i kyrkoordningen införs en ny bestämmelse om förbud mot att röja uppgifter i forskningsverksamhet.

1.7 Registrering av handlingar

Kyrkostyrelsens förslag: Bestämmelserna om vilka handlingar som ska registreras ändras på följande sätt:

- termen diarium utmönstras och ersätts med termen register,
- bestämmelsen om undantag från registrering av vissa massuppgifter från den allmänna folkbokföringen utmönstras och ersätts av ett bemyndigande för kyrkostyrelsen att utfärda bestämmelser på området,
- en ny bestämmelse införs med innebörden att om en enhet inom Svenska kyrkan hos en annan kyrklig enhet har omedelbar tillgång till en elektronisk handling, ska handlingen registreras endast av den enhet som har gjort upptagningen tillgänglig för den andra enheten.

Ändrade paragrafer: 55 kap. 3, 3 a, 4 och 5 §§ i kyrkoordningen

Promemorians förslag överensstämmer i sak med kyrkostyrelsens förslag. Bestämmelsen om registrering av en handling som hanteras av en enhet inom Svenska kyrkan bara som ett led i en administrativ tjänst för en annan kyrklig enhet har dock ersatts av en ny bestämmelse i anslutning till bestämmelserna om definitionen av handling.

Remissinstanserna: En stor majoritet av remissinstanserna tillstyrker promemorians förslag i denna del, bl.a. Domkapitlet i Lunds stift, Karlstads stift, Svenska kyrkan unga, Ängelholms församling, Uddevalla pastorat och Västerås stift.

Domkapitlet och stiftsstyrelsen i Växjö stift tillstyrker förslaget och välkomnar förslaget att anpassa de språkliga termerna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) genom att ersätta termen diarium med termen register.

Luleå stift tillstyrker förslaget men föreslår att termen register ska kopplas tydligare till registrets ändamål, t.ex. genom termen ”handlingsregister”. Vidare anför stiftet att ”diarienummer” borde bytas ut då det förefaller inkonsekvent då termen diarium utmönstras.

Stockholms stift tillstyrker förslaget men anför att det inte framgår av övervägandena hur denna föreslagna bestämmelse förhåller sig till bestämmelsen i kyrkoordningen att handlingar ska registreras så snart de har kommit in till Svenska kyrkan. Vidare anför stiftet att om detta medför praktiska hanteringsfrågor med anledning av ”skyndsamhetskravet” att registrera handlingen bör detta utredas vidare för att tydliggöras.

Finnerödja Tiveds församling tillstyrker förslaget men anser att även ordet diarienummer bör bytas ut, kanske till nummer eller registernummer. Församlingen efterlyser även utbildning och information om vad som ska registreras och hur detta ska ske då övergång sker till en alltmer digital dokumenthantering och på sikt ett e-arkiv.

Uppsala stift tillstyrker förslaget men undrar hur bestämmelsen i 55 kap. 3 a § ska tolkas när stycke ett och två ger motstridiga resultat. En turordning av styckena bör beskrivas i förarbetena. Bestämmelsen reglerar i övrigt enbart registrering av dubbletthandlingar som finns hos mer än en kyrklig enhet, men inte om materialet ska vara handling hos icke-registrerande kyrkliga enhet. Stiftet föreslår därför att det övervägs och tydliggörs om dessa handlingar, när de finns hos icke-registrerande enhet, ska vara ”icke-handling”, t.ex. genom ett stadgande i en egen punkt i 53 kap. 6 § om att de inte är handling.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Diarium, register och masshanterade handlingar

I Svenska kyrkan registreras handlingar i dag i fler system än det som vanligtvis benämns diarium. Arbetet med ett digitalt diarie-, ärende- och dokumenthanterings-system syftar bl.a. till att elektroniska dokument ska kunna flöda inom Svenska kyrkan. Ett exempel på detta är hanteringen av kyrkoantikvarisk ersättning där många dokument, som ofta är identiska, skickas mellan kyrkans olika enheter. För att inte i onödan ta resurser inom Svenska kyrkan i anspråk, bl.a. servrar, finns det anledning att se över bestämmelserna i kyrkoordningen om registrering av handlingar.

I offentlighets- och sekretesslagen har reglerna getts en modernare språklig utformning än de motsvarande äldre bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100). Det kan vidare noteras att termen diarium inte används där. En anpassning av den inomkyrkliga regleringen till den som gäller i 5 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen skulle tydliggöra att det är möjligt för t.ex. en församling eller ett stift att ha flera register som tillsammans visar på helheten av de handlingar som är inkomna hos eller upprättade där. Det viktigaste är inte att registrering sker i ett ”diarium”, utan att registrering sker på rätt sätt och att ett register hålls tillgängligt. En förutsättning bör dock även fortsättningsvis vara att ett register ska uppfylla de krav på registrets innehåll som ställs i 55 kap. 4 § i kyrkoordningen. *Luleå stift* och *Finnerödja Tiveds församling* har båda pekat på att termen diarienummer bör bytas ut i och med att termen diarium utmönstras i den föreslagna bestämmelsen. Kyrkostyrelsen kan i och för sig instämma i att detta skulle kunna uppfattas vara mer konsekvent. Motivet för att utmönstra termen diarium i bestämmelsen kan dock inte på samma sätt användas för att utmönstra termen ”diarienummer”. Att använda termer som t.ex. ”registernummer” eller ”registreringsnummer” skulle knappast på samma tydliga sätt ange vad som avses eftersom de är mer allmänna termer som kan

förekomma i många andra sammanhang. I offentlighets- och sekretesslagen har man också valt att använda termen diarienummer. Det kan därför vara en fördel att Svenska kyrkan behåller termen diarienummer i kyrkoordningen. *Luleå stift* har även föreslagit att termen register ska kopplas tydligare till registrets ändamål, t.ex. genom termen ”handlingsregister”. Kyrkostyrelsen anser dock även i denna del att det är en fördel om kyrkoordningen så långt möjligt följer den terminologi som finns i offentlighets- och sekretesslagen. I förarbetena till offentlighets- och sekretesslagen framgår att den nya sekretesslagen kunde göras mer användarvänlig genom språkliga och redaktionella ändringar och att språket kunde moderniseras (prop. 2008/09:150 s. 271 ff.). Detta är även vad som eftersträvas med ändringarna i den föreslagna bestämmelsen. *Finnerödja Tiveds församling* efterlyser även utbildning och information om vad som ska registreras och hur detta ska ske då övergång sker till en alltmer digital dokumenthantering och på sikt ett e-arkiv. Kyrkostyrelsen delar i och för sig församlingens synpunkt men denna fråga är dock inte något som behandlas i denna skrivelse. Behovet av utbildning inför det nya diarie-, ärende- och dokumenthanteringssystemet finns med som en väsentlig del och kommer att erbjudas inom ramen för GADD-projektet.

När det gäller bestämmelsen i 55 kap. 3 § 4 i kyrkoordningen om undantag från registrering av vissa massuppgifter från den allmänna folkbokföringen, bedöms att den bör utmönstras och ersättas med ett bemyndigande för kyrkostyrelsen att utfärda bestämmelser på området (se avsnitt 1.8).

Ändringarna i bestämmelserna om registrering av handlingar medför ett behov av en följdändring i bestämmelserna om vilka uppgifter som ska finnas i registret och om kyrkans arkiv.

Handlingar hos flera kyrkliga enheter

Syftet med promemorians förslag till ny bestämmelse i 55 kap. 3 a § i kyrkoordningen är att tydliggöra hanteringen av handlingar i kyrkliga enheters s.k. servicebyråverksamhet. *Luleå stift*, *Stockholms stift* och *Uppsala stift* har alla anfört att bestämmelsen kan förtydligas och omarbetas ytterligare och att en ny bestämmelse eventuellt borde införas i 53 kap. 6 § i kyrkoordningen. Kyrkostyrelsen har tagit del av remissinstansernas synpunkter i denna del och bedömer att den i promemorian föreslagna bestämmelsen i första stycket i 55 kap. 3 a § ska utgå. I stället bör en ny paragraf, 6 a §, införas i 53 kap i kyrkoordningen införas, se avsnitt 1.5.

I samband med översynen av bestämmelserna om registrering av handlingar har vidare framkommit att en elektronisk handling som i ett IT-system har gjorts tillgänglig för flera kyrkliga enheter skulle behöva registreras hos flera enheter. Det är dock, enligt kyrkostyrelsen, ingen lämplig ordning. I stället bör det för denna situation införas en ny bestämmelse i kyrkoordningen med innebörden att en sådan handling endast ska registreras hos den enhet som har gjort handlingen tillgänglig. En motsvarande reglering för handlingar hos det allmänna finns i 5 kap. 1 § andra stycket offentlighets- och sekretesslagen.

1.8 Bemyndigande avseende registrering av handlingar

Kyrkostyrelsens förslag: Kyrkostyrelsen ges rätt att utfärda närmare bestämmelser om registrering av handlingar.

Kyrkostyrelsen ges också rätt att i sådana bestämmelser besluta att handlingar av ett visst slag som finns hos Svenska kyrkan inte behöver registreras om det finns särskilda skäl.

Ny paragraf: 55 kap. 3 b § i kyrkoordningen

Promemorians förslag överensstämmer i sak med kyrkostyrelsens förslag. En viss redigering har skett av ordalydelsen jämfört med promemorians förslag.

Remissinstanserna: En mycket stor majoritet av remissinstanserna tillstyrker promemorians förslag i denna del, bl.a. Stiftsstyrelsen i Lunds stift, Stockholms stift, Uddevalla pastorat, Rimfors församling och Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar.

Härnösands stift tillstyrker förslaget och anför att det är positivt med ny bestämmelse i 55 kap. 3 b § som ger kyrkostyrelsen möjlighet att utforma undantag för registrering av vissa uppgifter, motsvarande det undantag som finns för statliga myndigheter.

Karlstads stift tillstyrker förslaget men vill – när det gäller ändringar som rör den inomkyrkliga offentlighetsprincipen – understryka vikten av att undantag från denna ska vara väl motiverade.

Luleå stift tillstyrker förslaget men önskar en sammanhållen och lättillgänglig publicering av samtliga bestämmelser inom området, t.ex. via en användarvänlig webbsida, samt att förändringar kommuniceras genom nyhetsbrev som regelbundet utsänds till Svenska kyrkans alla enheter och anställda. Stiftet anför vidare att en samlad publikation inom området ”handlingar och arkiv”, med pedagogiskt utformade anvisningar, vägledning och rekommendationer vore också av stort värde då kunskapen om gällande bestämmelser inom området är varierande och många gånger bristfällig.

Domkapitlet i Lunds stift tillstyrker förslaget men vill betona att det är viktigt att eventuella undantag från registreringsskyldigheten utformas tydligt och restriktivt.

Linköpings stift tillstyrker förslaget men anför att det är oklart vad det ska vara för särskilda skäl och vilka handlingar som avses.

Domkapitlet och stiftsstyrelsen i Skara stift tillstyrker förslaget till viss del med följande kommentar. Stiftet ställer sig frågande till om detta är ett steg mot att undgå offentligheten och om skyddsintresset väger högre än offentligheten när det redan i dag finns skydd vad gäller exempelvis församlingsvårdande och diakonal verksamhet. Stiftet ställer sig vidare frågande till att om man ser brister i ett skyddsintresse är det då inte fördelaktigare att detaljreglera undantagen från offentligheten än att kyrkostyrelsen ska ges mandat att göra bedömningen huruvida handlingar i sin helhet ska undantas från offentligheten.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Den 1 januari 2016 upphörde staten att folkbokföra på församling. Sedan dess har Svenska kyrkan själv att hänföra sina medlemmar i rätt församling. Som en del i detta arbete tar Svenska kyrkan emot dagliga aviseringar från Skatteverket och månatliga aviseringar från Lantmäteriet. Från Skatteverket kommer uppgifter från folkbokföringen avseende Svenska kyrkans medlemmar. Från Lantmäteriet kommer uppgifter ur fastighetsregistret kopplat till informationen i de riksnycklar som

presenteras i folkbokföringsuppgifterna. Aviseringarna från Lantmäteriet har tidigare inte förekommit på detta sätt vilket har föranlett behovet av en översyn av bestämmelserna om registrering av handlingar som finns i 55 kap. 3 § i kyrkoordningen.

Den masshantering av vissa slag av handlingar från i första hand statliga myndigheter som har uppstått sedan staten slutade folkbokföra på församling, är likartad de skeenden hos statliga myndigheter som lett till att regeringen har möjlighet att föreskriva om att sådana handlingar ska undantas från registrering. Regeringen har också i offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) föreskrivit om undantag från registreringskyldigheten för sådana handlingar hos olika myndigheter. Kyrkostyrelsen anser därför att en motsvarande möjlighet bör finnas i kyrkoordningen.

Den nu gällande undantagsregleringen i kyrkoordningen som avser uppgifter från folkbokföringen är snävt utformad, vilket gör att det krävs ändringar i kyrkoordningen så snart nya massuppgifter av detta slag ska hanteras. För en mer flexibel ordning föreslås därför att kyrkostyrelsen ska få besluta om sådana undantag. Det är knappast möjligt att i bestämmelsen närmare ange i vilka fall det ska vara möjligt att underlåta registrering utan att syftet med ändringen, en mer flexibel ordning, går förlorat. Däremot kan det finnas skäl att markera att möjligheten endast är avsedd att användas i undantagsfall. Kyrkostyrelsens förslag innebär därför att det ska föreligga *särskilda skäl* för sådana undantag och att detta ska framgå av bestämmelsen.

I ovan nämnda förordning finns bland de undantagna handlingarna i flera fall handlingar som hör till enskildas personakter. I de flesta fall torde det vara fråga om att de myndigheter där personakter är undantagna från registrering har en sådan verksamhet som typiskt sett föranleder en mycket stor mängd sådana akter. Undantaget skulle därmed kunna förklaras med att det just är fråga om en ”masshantering” som av det skälet finns omnämnd i förordningen.

I Svenska kyrkans församlingsvårdande och diakonala verksamhet ingår fortlöpande verksamhet som baserar sig på enskildas personliga situation. Verksamheten består bland annat av stöd i form av samtal och ekonomiskt bistånd. I den mån som handlingar uppstår i verksamheten omfattas de av kyrkoordningens förbud mot att röja uppgifter enligt 54 kap. 2 § i kyrkoordningen (om det inte är fråga om enskild självvård enligt 54 kap. 1 §). I och med att dessa handlingar omfattas av ett uttryckligt förbud mot att röja uppgifterna ska de i enlighet med 55 kap. 3 § 5 i kyrkoordningen registreras i ett diarium.

I bl.a. det nätverk av arkivarier som finns inom Svenska kyrkan har det uppmärksamats att registrering inte alltid sker i den utsträckning som kyrkoordningen föreskriver. Detta för att man på så sätt vill minimera risken för röjande av de ibland mycket känsliga uppgifter om enskilda som förekommer i ärendena. Även om detta är förståeligt är det inte tillfredsställande med hänsyn till offentlighetsprincipens utgångspunkter och syfte. För att öka rättssäkerheten i hanteringen av denna typ av handlingar kan det därför finnas anledning att ställa frågan om det bör vara möjligt att låta ett undantag, motsvarande det ovan nämnda för myndigheters personakter, rymmas i det bemyndigande som kyrkostyrelsen nu föreslås få. Denna fråga kräver dock en närmare analys vilken lämpligen kan ske i samband med utarbetandet av de bestämmelser som kyrkostyrelsen nu föreslås få utfärda. Det bör också tilläggas att det i denna skrivelse finns några andra förslag som ska göra det möjligt att i själva registreringen markera ”sekretess” och att undanta vissa annars obligatoriska uppgifter om det behövs för att skydda uppgifter som omfattas av förbud. Dessa förslag återkommer vi till i det följande.

Karlstads stift och *Domkapitlet i Lunds stift* har framfört vikten av att undantag från den inomkyrkliga offentlighetsprincipen ska vara väl motiverad och utformas tydligt och restriktivt. Kyrkostyrelsen instämmer fullt ut i detta. Kyrkostyrelsen kommer som redan nämnts, att inför utfärdandet av nya bestämmelser, noga överväga vilka skäl som motiverar undantag från registrering av handlingar hos Svenska kyrkan. *Linköpings stift* har anför att det i den föreslagna bestämmelsen är oklart vad det ska vara för särskilda skäl och vilka handlingar som avses. Kyrkostyrelsen återkommer i denna fråga i kommentaren avsnitt 1.13. *Domkapitlet och stiftsstyrelsen i Skara stift* ställer sig frågande till om skyddsintresset väger högre än offentligheten och om det då inte är fördelaktigare att detaljreglera undantagen från offentligheten. Kyrkostyrelsen anser dock, som tidigare nämnts, att det kan finnas särskilda skäl för att ett visst slags handlingar bör undantas från registrering och att det inte är möjligt att detaljreglera alla undantag då det på intet sätt kan bli en uttömmande reglering. Mot denna bakgrund föreslås att kyrkostyrelsen ges en möjlighet att utfärda bestämmelser om undantag för registrering av vissa handlingar. Ett undantag av detta slag bör, som remissinstanserna påpekat, utformas restriktivt och får förstås inte hindra insyn. Det bör som redan nämnts därför krävas att det föreligger särskilda skäl för att kyrkostyrelsen ska få reglera ett undantag. Undantaget kan också lämpligen förenas med bestämmelser om hur handlingstypen i fråga i stället ska hanteras.

I avsnitt 1.9 nedan föreslås att det ska införas en bestämmelse med innebörden att om det kan antas att en uppgift i en handling inte får lämnas ut på grund av ett förbud mot att röja uppgiften, får detta markeras genom att en särskild anteckning görs på handlingen eller i det datasystem där den elektroniska handlingen hanteras. Vidare föreslås att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att precisera vad dessa ”sekretessmarkeringar” ska ange. Av den anledningen föreslås att kyrkostyrelsen ges rätt att även utfärda närmare bestämmelser om registrering av handlingar. Vidare konstateras i avsnitt 1.10 nedan att det mot bakgrund av arbetet med ett gemensamt systemstöd för diarie-, ärende- och dokumenthantering kommer att finnas ett behov av att tydligt bestämma om vad som ska registreras och hur det ska registreras. Det handlar om bestämmelser som är på en sådan detaljeringsgrad att det är lämpligt att de utfärdas av kyrkostyrelsen i stället för att tynga kyrkoordningen. Även av den anledningen föreslår kyrkostyrelsen att ett nytt bemyndigande ges med rätten att utfärda närmare bestämmelser om registrering av handlingar.

Luleå stift har pekat på den varierande och många gånger bristfälliga kunskapen på området gällande bestämmelser avseende offentlighet och arkiv. Mot bakgrund av detta önskar stiftet en publicering av samtliga bestämmelser inom området samt att förändringar kommuniceras genom nyhetsbrev som regelbundet sänds till Svenska kyrkans alla enheter och anställda. Kyrkostyrelsen ställer sig positiv till förslaget. Kyrkostyrelsen anser dock inte att någon särskild publicering är nödvändig då samtliga bestämmelser på området redan finns publicerade på Svenska kyrkans intranät och Svenska kyrkans webbplats. Däremot kan det finnas skäl att se över vilka ytterligare kanaler, t.ex. nyhetsbrev, som skulle kunna underlätta information om förändringar m.m. Hur detta ska utformas är dock inget som berörs i denna skrivelse, men frågan finns med inom ramen för kyrkostyrelsens uppdrag att förbättra kyrkoordningen (”minska krånglet”) där liknande önskemål har framkommit. Vidare kommer utbildning i det kommande dokumenthanteringssystemet finnas tillgänglig exempelvis genom GADD-projektet.

Kyrkostyrelsens förslag: En bestämmelse införs om att register ska hållas tillgängligt för allmänheten. Vidare införs en bestämmelse om att vissa uppgifter får särskiljas eller utelämnas om det behövs för att registret i övriga delar ska kunna hållas tillgängligt för allmänheten.

Om det kan antas att en uppgift i en handling inte får lämnas ut på grund av ett förbud mot att röja uppgiften, får detta markeras genom att en särskild anteckning görs på handlingen eller i det datasystem där den elektroniska handlingen hanteras.

Ändrad paragraf: 55 kap. 4 § i kyrkoordningen

Promemorians förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser tillstyrker i huvudsak promemorians förslag i denna del, bl.a. domkapitlet och stiftsstyrelsen i Växjö stift, Göteborgs stift, Strängnäs stift, Stockholms stift, domkapitlet och stiftsstyrelsen i Skara stift, Jönköpings pastorat och Ängelholms församling.

Västerås stift tillstyrker förslaget och anför att det är särskilt bra att det i förslaget tydliggörs i vilka sammanhang som känsliga personuppgifter inte får lämnas ut.

Linköpings stift tillstyrker förslaget men anför att personnummer ofta skrivs in i diarium varför personnummer kanske behövs nämnas särskilt i bestämmelsen. Vidare anför stiftet att när det gäller den särskilda markeringen görs den lämpligen med hänvisning till aktuell bestämmelse.

Domkapitlet i Lunds stift tillstyrker förslaget men noterar att offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) inte innehåller någon motsvarande skrivning när det gäller bestämmelsen om att registret ska hållas tillgängligt för allmänheten.

Svenska kyrkans unga tillstyrker förslaget men betonar att det måste vara tydligt för användarna vad som förväntas av dem när de ser en ”särskild markering”.

Stiftsstyrelsen i Lunds stift ifrågasätter förslaget att införa en specifik skrivning om att ett register ska hållas tillgängligt för allmänheten. Detta då det finns risk att den föreslagna skrivningen ger upphov till frågor huruvida ytterligare krav på tillgänglighet nu ska gälla.

Uppsala stift tillstyrker förslaget men anför att det inte finns någon beskrivning av vad kyrkliga enheter konkret ska göra för att uppfylla kravet på att hålla registret tillgängligt för allmänheten. Stiftet tror att det är viktigt att det tydliggörs vad miniminivån är för att hålla sina register tillgängliga för allmänheten. Räcker det att hålla en pärm i receptionen tillgänglig med utdrag på gårdagens nya *ärenden* eller krävs det utdrag som visar alla gårdagens nya *handlingar*. Vidare ställer sig stiftet frågande till om alla befintliga system som används för diarieföring i Svenska kyrkans enheter kan generera sådana rapporter, och vad som blir den dagliga tidsåtgången. Stiftet ställer sig vidare frågande till om allmänheten har rätt att själva söka i registret i en dataterminal som placeras i receptionsområdet. Stiftet anför även att det finns en stor risk att registratorer och administratörer tvingas ta bort eller utelämnas så många uppgifter från register att dessa inte kan användas som effektiva arbetsredskap, om den föreslagna ändringen träder i kraft innan stödsystemen från GADD-projektet finns på plats.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Inom Svenska kyrkans arkivverksamhet har noterats ett behov av att se över den inomkyrkliga regleringen om vad ett diarium ska innehålla och anpassa den till motsvarande bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen. I avsnitt 1.7 ovan

görs t.ex. bedömningen att termen diarium ska utmönstras och ersättas med termen register. Behovet av förtydligande avser framför allt att ett register enligt 55 kap. 3 § i kyrkoordningen ska kunna hållas tillgängligt för allmänheten.

Flera remissinstanser, bl.a. *Uppsala stift*, *Stiftsstyrelsen i Lunds stift* och *Domkapitlet i Lunds stift*, har noterat att offentlighets- och sekretesslagen inte innehåller någon motsvarande skrivning när det gäller bestämmelsen om att registret ska hållas tillgängligt för allmänheten. Kyrkostyrelsen är medveten om detta men anser det viktigt att förtydliga det som redan gäller i dag. Av förarbetena till kyrkoordningen framgår att det är viktigt att inte ta med sådana uppgifter som inte får röjas enligt de särskilda förbudsreglerna i 54 kap. eftersom registret, för att fylla någon funktion, måste vara offentligt. Även om det inte framgår uttryckligen av kyrkoordningen förutsätts alltså i nuvarande regelverk att diariet på något sätt ska göras tillgängligt för allmänheten. Ett förtydligande kan även vara på sin plats då den föreslagna termen register kan syfta på fler register (manuella och elektroniska) än det som i dag brukar kallas diarium.

I 5 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen finns kopplat till kravet på allmän tillgänglighet reglerat en möjlighet att, i vissa fall, vid den offentliga visningen underlåta att visa handlingens avsändare eller mottagare samt den korta beskrivning av handlingen som ska finnas i registret. I kyrkoordningen saknas i dag en motsvarighet till detta. Enligt kyrkostyrelsen kan nuvarande reglering i kyrkoordningen innebära både en risk för att uppgifter som enligt 54 kap. i kyrkoordningen omfattas av undantag från Svenska kyrkans offentlighetsprincip ändå presenterats för allmänheten och en risk för att handlingar som bör registreras i ett register i enlighet med 55 kap. 3 § i kyrkoordningen inte registreras alls. Av den anledningen finns det skäl för att, i likhet med regleringen i offentlighets- och sekretesslagen, införa en bestämmelse om att vissa uppgifter ska särskiljas eller utelämnas om det behövs för att registret i övriga delar ska kunna hållas tillgängligt för allmänheten. *Linköpings stift* menar att personnummer ofta skrivs in i diarium och att personnummer av just den anledningen behöver nämnas särskilt i bestämmelsen. Kyrkostyrelsen kan konstatera att det inte finns någon allmän sekretess till skydd för personnummer utan sådana uppgifter ryms vanligtvis i det som brukar betecknas ”enskilda personliga förhållanden”. Det innebär att även personnummer kan behöva lämnas ut om det kommer en förfrågan om det och det inte finns något i övrigt som hindrar ett utlämnande, t.ex. att personen i fråga har skyddad identitet. Mot denna bakgrund är det, enligt kyrkostyrelsens mening, mindre lämpligt att särskilt peka ut personnummer i den nu föreslagna bestämmelsen utan det får prövas i det enskilda fallet. Däremot kan det finnas skäl att allmänt hantera personnummer med försiktighet och att inte använda personnummer mer än nödvändigt, särskilt inte i ett register som är avsett att kunna tillhandahållas allmänheten. *Uppsala stift* har ställt frågan om vad miniminivån är för att hålla register tillgängliga för allmänheten och hur kravet på tillgänglighet kan tänkas uppfyllas. Kyrkostyrelsen vill i denna del framhålla att tillgänglighetsgörandet kan ske på olika sätt. Om registret förs manuellt, ligger det närmast till hands att det lämnas ut i befintligt skick. Om registret förs elektroniskt kan man välja att tillgängliggöra ett elektroniskt gränssnitt eller på papper utskrivna listor. Syftet med att uppgifter i registret ska kunna särskiljas eller utelämnas, är att vid behov göra det möjligt att i registret även ha sådana uppgifter som inte får röjas. Om man inte har ett systemstöd som tillåter detta, återstår egentligen bara att underlåta registrering av de uppgifter som inte får röjas. Detta är förstått mindre tillfredsställande men får enligt kyrkostyrelsen accepteras till dess ett nytt systemstöd kan tillhandahållas som har en sådan funktionalitet. Det är kyrkostyrelsens bedömning

att en sådan hantering torde förekomma redan i dag och då har den föreslagna bestämmelsen ändå den fördelen att den gör ett sådant utelämnande tillåtet.

Kyrkostyrelsen ser att det finns skäl att i kyrkoordningen också införa en svarighet till den reglering i offentlighets- och sekretesslagen som finns i 5 kap. 5 §. Därför föreslås att en bestämmelse införs med innebörden att om det kan antas att en uppgift i en handling inte får lämnas ut på grund av ett förbud mot att röja uppgiften, får detta markerats genom att en särskild anteckning görs på handlingen eller i det datasystem där den elektroniska handlingen hanteras.

Linköpings stift och *Svenska kyrkans unga* har påpekat att den särskilda markering som föreslås bör göras med hänvisning till aktuell bestämmelse och att det måste vara tydligt för användarna vad som förväntas när det finns en ”särskild markering”. Kyrkostyrelsen instämmer i att det kan behöva preciseras hur en särskild markering ska hanteras, vad den ska innehålla etc. Frågor av detta slag kan lämpligen tas om hand i de närmare bestämmelserna om registrering av handlingar som kyrkostyrelsen, enligt förslaget i avsnitt 1.8, föreslås få besluta.

1.10 Närmare bestämmelser om vård och annan hantering av handlingar

Kyrkostyrelsens förslag: Kyrkostyrelsen ges en generell rätt att utfärda närmare bestämmelser om vård och annan hantering av handlingarna i kyrkans arkiv.

Ändrad paragraf: 55 kap. 7 § i kyrkoordningen

Promemorians förslag överensstämmer i sak med kyrkostyrelsens förslag. I förhållande till promemorians förslag har den aktuella bestämmelsen ändrats endast språkligt genom tillägget ”annan hantering”.

Remissinstanserna: En mycket stor majoritet av remissinstanserna tillstyrker promemorians förslag i denna del, bl.a. Luleå stift, Finnerödja Tiveds församling, Svenska kyrkans unga, Uppsala stift, Linköpings stift, domkapitlet i Visby stift, Karlstads stift och Skövde församling.

Härnösands stift tillstyrker förslaget men anför att såvitt framgår avses det ingen ändring i sak och för de flesta torde uttrycket vård inte omfatta all den hantering av handlingar som finns uppräknad i paragrafens nuvarande lydelse, där vård av arkiv är en av flera punkter.

Västerås stift tillstyrker förslaget med följande kommentar. Västerås stift ser det som positivt att kyrkostyrelsens roll som central arkivtillsynsorgan förstärks, genom att kyrkostyrelsen får ett vidgat uppdrag att utfärda övergripande regelverk för hanteringen av hela organisationens verksamhetsdokumentation. Stiftet anför vidare att detta är i linje med den kommunala organisationsmodellen, där kommunstyrelsen är beslutande arkivmyndighet. Stiftet anser att det är viktigt att Svenska kyrkans samlade informationskapital förvaltas på ett likartat och genomtänkt sätt – det spar både arbete, tid och pengar för alla inblandade parter.

Domkapitlet och stiftsstyrelsen i Lunds stift tillstyrker förslaget men ifrågasätter om ordet ”vård” även kan anses omfatta paragrafens nuvarande punkt 3–5. Vidare anføres att möjligen skulle ordet ”vård” kunna ersättas av ”vård och hantering” eller någon annan mer omfattande term.

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation tillstyrker förslaget med följande kommentar. I promemorian ges en, jämfört med i dag, generellt sett utökad normgivningsrätt till kyrkostyrelsen. Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation anser att

kyrkostyrelsen i sin vidare beredning bör överväga om en belysning av personuppgiftslagens regler om personuppgiftsbehandling, främst gallring, kan innebära att kyrkostyrelsen framledes kommer att behöva reglera arkivhållningen i väsentligt större utsträckning än i dag. Staten och kommuner har ett lagstöd för sin behandling av personuppgifter i arkiven. I 10 och 11 §§ i lagen om Svenska kyrkan (1998:1591) finns regler om alla och envars rätt att ta del av Svenska kyrkans handlingar och Svenska kyrkans arkiv. Att lagen om Svenska kyrkan, som förvisso beslutas med samma kvalificerade beslutsordning som riksdagsordningen, i förhållande till personuppgiftslagen (1998:204) skulle "ta över" personuppgiftslagen är högst osäkert (läran om *lex specialis*). Mot denna bakgrund ligger det i farans riktning att Svenska kyrkan inte kan behandla och bevara material med personuppgifter i samma utsträckning som det allmänna.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Hur registrering av handlingar ska läggas upp är av betydelse för strukturen av arkiven och därmed sök- och gallringsmöjligheterna. Därför föreskrivs i 5 § 1 arkivlagen (1990:782) att myndighet ska ta vederbörlig hänsyn till arkivvård vid registrering av handlingar. Vidare framgår av 5 § 2 arkivlagen att myndigheten vid framställning av allmänna handlingar ska använda materiel och metoder som är lämpliga med hänsyn till behovet av arkivbeständighet.

Genom projektet GADD ska ett gemensamt systemstöd för diarie-, ärende- och dokumenthantering erbjudas församlingar, pastorat, stift och nationell nivå. Det ska också inom ramen för projektet tas fram en handbok, lathundar, utbildningsmaterial och utbildningar inom registrering av handlingar och arkivering. En enkätundersökning som inom projektet genomfördes hösten 2014 visar att ca en tredjedel av Svenska kyrkans församlingar och pastorat registrerar sina handlingar med stöd av papper och penna. Samtal som inom projektet har förts med ett drygt hundratal företrädare för församlingar och pastorat visar också att det finns en stor variation när det gäller hur registrering och arkivering sker. Mot denna bakgrund kan konstateras att det finns ett behov av att tydligt bestämma vad som ska registreras och hur det ska registreras. Det handlar om bestämmelser som är på en sådan detaljeringsgrad att det är lämpligt att de utfärdas av kyrkostyrelsen med stöd av ett nytt bemyndigande avseende närmare bestämmelser. Därför föreslås ett särskilt bemyndigande om detta (jfr avsnitt 1.8).

När det gäller de närmare bestämmelserna om *vården* av Svenska kyrkans arkiv, har kyrkostyrelsen hittills utfärdat dessa med stöd av ett bemyndigande i 55 kap. 7 § i kyrkoordningen. Bemyndigandet innehåller en detaljrik uppräkningslista av de områden inom vilka kyrkostyrelsen får utfärda bestämmelser. Det har dock framkommit att det finns vissa områden som inte självklart kan anses omfattas av punktuppräkningslistan i denna bestämmelse. Som ett exempel kan nämnas nya bestämmelser och rutiner som kan komma att behövas för det framtida införandet av ett e-arkiv. Mot denna bakgrund finns det skäl för att ändra det nuvarande bemyndigandet i 55 kap. 7 § i kyrkoordningen. I stället för att införa ytterligare punkter i den redan detaljrika uppräkningslistan i paragrafen föreslås att kyrkostyrelsen får ett generellt bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser på området. *Härnösands stift* samt *domkapitlet och stiftsstyrelsen i Lunds stift* har anfört att ändringen i bestämmelsen inte avser någon ändring i sak men ställer sig frågande till om promemorians förslag omfattar all den hantering av handlingar som finns uppräknad i paragrafens nuvarande lydelse, där vård av arkiv bara är en av flera punkter. Vidare anförs att skrivningen "vård och hantering" möjligen skulle omfatta den avsedda hanteringen bättre. Kyrkostyrel-

sen delar remissinstansernas synpunkter och föreslår en ändring av bestämmelsen i enlighet med detta.

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation har pekat på att Svenska kyrkan inte kan behandla och bevara material med personuppgifter i samma utsträckning som det allmänna med hänvisning till personuppgiftslagen. Kyrkostyrelsen gör dock bedömningen att den lagreglering som tillkom vid kyrka-statreformen med den inomkyrkliga offentlighetsprincipen och dess konsekvenser är sådan att personuppgiftslagen måste betraktas som subsidiär i förhållande till den. Det pågår dock ett arbete med att inventera den personuppgiftsbehandling som sker inom kyrkokansliet i dag och med en analys av vad den nya, inom EU beslutade, dataskyddsförordningen kan komma att innebära för Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen kommer att behandla dessa frågor vidare i arbetet med de närmare bestämmelserna.

1.11 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Kyrkostyrelsens förslag: Bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2017.

Promemorians förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Remissinstanserna: Ett fåtal remissinstanser berör frågan om ikraftträdande.

Domkapitlet och stiftsstyrelsen i Skara stift avstyrker förslaget och framför att efter att ärendet behandlats i kyrkostyrelsen förväntas ett formellt remissförfarande och därmed ifrågasätts förslaget om att de nya och ändrade bestämmelserna ska träda i kraft redan den 1 januari 2017.

Uppsala stift avstyrker förslaget och anför följande. Förslaget ikraftträdande är den 1 januari 2017, dvs. före det att GADD-projektet hunnit erbjuda de kyrkliga enheterna nya systemstöd för diarie- ärende- och dokumenthantering. Stiftet ser de kommande systemstöden som en *nödvändig förutsättning* för att kyrkliga enheter ska kunna efterleva bestämmelserna och samtidigt upprätthålla en effektiv och fungerande ärendehantering och administration. Stiftet noterar att promemorian inte analyserar effekterna av att ikraftträdande föreslås ske innan kommande stödsystem lanserats och innan kyrkostyrelsen utfärdat närmare bestämmelser om registrering av handlingar. Stiftet anför vidare att de delar av bestämmelsen som stiftet bedömer är mest beroende av anpassade systemstöd är 55 kap. 4 § *andra stycket* och *tredje stycket*. När GADD-projektet kommer med systemstöd kommer systemen sannolikt innehålla funktioner för offentlig ärendemening och intern ärendemening, funktioner för standardiserade sekretessanteckningar, samt funktioner som möjliggör för utomstående att enkelt ta del av registrets innehåll utan att äventyra säkerhet eller sekretess. Stiftet föreslår att 55 kap. 4 § styckena två och tre, och möjligen också fyra i kyrkoordningen, träder i kraft inte 2017 utan vid det tillfälle som kyrkostyrelsen beslutar *efter att* Svenska kyrkans gemensamma systemstöd för diarie- ärende- och dokumenthantering är tillgängliga för och fungerar väl inom Svenska kyrkans enheter.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen kan inledningsvis konstatera att de förslag till ändringar i kyrkoordningen som kyrkostyrelsen föreslår, inte omedelbart har någon koppling till ett särskilt systemstöd. I sak innebär flera av de föreslagna ändringarna ingen skillnad mot vad som redan gäller. Förändringarna innebär emellertid att kyrkoordningen bättre kan hantera en framtid där det finns systemstöd som t.ex. omhändertar behovet av elektroniska arkiv. De diaries som finns i dag ska även de hållas

tillgängliga för allmänheten och känsliga uppgifter ska i dag utelämnas (maskas) eller särskiljas om så behövs för att en handling ska kunna lämnas ut. Det systemstöd som önskas och efterfrågas, vilket *Uppsala stift* påtalar är en nödvändig förutsättning för att efterleva bestämmelserna, kommer underlätta hanteringen av register m.m. men är, som kyrkostyrelsen ser det, inget krav för att de föreslagna ändringarna ska kunna efterlevas. Det kan också tilläggas att GADD-projektet, enligt nu gällande planering, ska pågå till våren 2019 och att det då fortfarande bara torde vara ett fåtal enheter inom Svenska kyrkan som har gått över till det nya systemstödet, främst de som nu medverkar som ”piloter” i projektet. Med nuvarande modell för frivillig övergång till det nya kan det alltså dröja åtskillig tid innan detta fungerar fullt ut överallt. Kyrkostyrelsen anser även av detta skäl att det inte är rimligt att invänta ett nytt systemstöd.

Domkapitlet och stiftsstyrelsen i Skara stift har inväntat att remissförfarandet inte varit korrekt. Sedan i vart fall år 2000 har det nu aktuella remissförfarandet använts för inhämtande av sådana upplysningar som behövs för kyrkostyrelsens beredning. En motsvarande modell används även av regeringen, där de olika departementen inom regeringskansliet upprättar promemorior som remitteras som ett led i regeringens beredning av sina ärenden. Kyrkostyrelsen kan inte se att beredningen av ärendet av de skäl som Skara stift framför har brutit eller att det skulle finnas behov av en ytterligare remittering.

De föreslagna bestämmelserna bör enligt kyrkostyrelsens mening träda i kraft så snart som möjligt, dvs. den 1 januari 2017. Kyrkostyrelsen bedömer att de föreslagna bestämmelserna inte behöver kompletteras med några övergångsbestämmelser.

1.12 Konsekvenser

Kyrkostyrelsens bedömning: Förslagen som helhet får positiva effekter för Svenska kyrkans hantering av handlingar och arkiv.

Förslagen medför inga direkta eller indirekta konsekvenser för barn.

Förslagen medför inga direkta ekonomiska konsekvenser.

Allmänna konsekvenser

Förslagen gällande definitionen av handling, undantag från offentlighet, registrering av handlingar och registrets innehåll och tillgänglighet medför att regelverket blir tydligare i fråga om offentligheten för handlingar och arkivverksamheten. Förslagen får således positiva effekter för dem som tillämpar bestämmelserna. Även förslagen gällande bemyndiganden i fråga om registrering av handlingar och vård och annan hantering av handlingar kommer på motsvarande sätt att medföra positiva effekter när kyrkostyrelsen utnyttjar bemyndigandena. Bemyndigandena i sig innebär ett utvidgat uppdrag för kyrkostyrelsen att meddela generella bestämmelser för hela Svenska kyrkan. De kommer att bidra till att ett mer modernt sätt att redovisa kyrkans arkiv kan införas, baserat på den faktiska verksamhet som bedrivs på respektive nivå. Det i sin tur, tillsammans med det arbete som bedrivs inom GADD-projektet, kan ge goda förutsättningar för att kyrkans olika delar ska få ett mer likartat arbetssätt och på sikt, en hållbar verksamhet med dokumenthantering och arkivering. Det förtydligade regelverket kan underlätta för användarna att göra ”rätt” och därmed också underlätta för stiftens i deras roll som regionala organ för tillsyn, råd och stöd i dokumenthanteringsfrågor.

Förslaget gällande definitionen av handling innebär vidare – såvitt avser vissa handlingar som har överlämnats till arkiv inom Svenska kyrkan – ökade möjligheter för kyrkan att ta emot donationer av arkiv och samlingar från enskilda och organisationer som står kyrkan och dess verksamhet nära. Detta är positivt för forskningen samtidigt som det kan vara förenat med en viss ökad kostnad.

Förslaget gällande undantag från offentlighet avser införande av en bestämmelse om förbud mot att röja vissa uppgifter i kyrkans forskningsverksamhet. Förslaget får positiva effekter i fråga om skyddet för enskildas integritet men även i sin tur när det handlar om forskningsverksamheten som sådan, eftersom risken för att integritetskänsliga uppgifter röjs annars skulle kunna försvåra eller till och med hindra angelägen forskning.

Konsekvenser för barn

Förslagen bedöms inte medföra några direkta eller indirekta konsekvenser för barn.

Ekonomiska konsekvenser

Förslagen som helhet bedöms inte medföra några direkta ekonomiska konsekvenser. Initialt är naturligtvis de flesta förändringar förenade med vissa kostnader. De nu aktuella förslagen handlar dock till stor del om förtydliganden av regelverket. Om de visar sig medföra vissa ökade kostnader bör detta kunna anses rimligt för att möjliggöra en framtida mer effektiv och hållbar hantering av handlingar och arkiv. Sett över tid bedöms förslagen medföra i vart fall indirekta positiva ekonomiska konsekvenser.

1.13 Kommentarer till bestämmelserna i kyrkoordningen

53 kap.

6 §

I paragrafen finns bestämmelser om undantag från 5 §, som innehåller bestämmelser om vilka framställningar i skrift och bild och tekniska upptagningar som anses vara handlingar. Övervägandena finns i avsnitt 1.5.

Paragrafen ändras på så sätt att det införs två nya punkter. *Punkterna 2 och 3* ändras endast redaktionellt till följd av införandet av de nya punkterna.

I den nya *punkten 4* undantas vad som har överlämnats till arkiv inom Svenska kyrkan uteslutande för forsknings- och studieändamål. Syftet med detta undantag är att det ska vara möjligt för Svenska kyrkans arkivverksamhet att ta emot sådant som har doneras till kyrkan för forsknings- och studieändamål samtidigt som det ställs krav på att materialet ska vara undantaget den inomkyrkliga offentlighetsprincipen under begränsad tid eller liknande. När det gäller material som har överlämnats till kyrkan för att endast förvaras och vårdas finns redan ett tillämpligt undantag i punkten 1.

I nya *punkten 5* undantas s.k. säkerhetskopior. En motsvarande bestämmelse för allmänna handlingar finns i 2 kap. 10 § tryckfrihetsförordningen.

6 a §

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om hur en handling ska undantas registrering när den exempelvis kommer till en s.k. servicebyrå. Övervägandena finns i avsnitt 1.5.

Bestämmelsen är avsedd att träffa sådana handlingar som en s.k. servicebyrå eller liknande kyrklig servicefunktion hanterar bara som ett led i den administrativa

tjänst som tillhandahålls. Syftet är att handlingarna, t.ex. fakturor och andra underlag för redovisning inte ska behöva registreras och arkiveras hos servicebyrån. Registrering och arkivering ska i stället ske hos den enhet som nyttjar tjänsten och till vars verksamhet handlingarna egentligen hör. Även frågan om utlämnande av sådana handlingar ankommer på den som tjänsten utförs för. Ordet *bara* har valts för att markera att bestämmelsen inte ska anses omfatta vad som t.ex. hanteras hos ett pastorat gällande en församling i pastoratet även om pastoratet i någon mening skulle kunna sägas utföra viss administration för församlingens räkning.

54 kap.

Förbud mot att röja uppgifter i kyrkans forskningsverksamhet

11 c §

I paragrafen, som är ny, finns en bestämmelse om förbud mot att röja uppgifter i kyrkans forskningsverksamhet. Övervägandena finns i avsnitt 1.6.

Bestämmelsen kompletterar 4 d §, som gäller vid framställning av statistik. Med ”därmed jämförbart förhållande” avses uppgifter som kan knytas till den enskilda personen och som exempelvis kan vara uppgifter om närstående eller uppgift i form av fotografisk bild. I bestämmelsen om statistik skyddas uppgifterna i 70 år och motsvarande behov får anses föreligga när det gäller forskningsverksamhet. I likhet med övriga bestämmelser i 54 kap. i kyrkoordningen ska denna bestämmelse om undantag från offentlighet för handlingar tillämpas restriktivt.

55 kap. Register och arkiv

Vilka handlingar som ska registreras

3 §

Paragrafen, som innehåller bestämmelser om vilka handlingar som ska registreras, ändras både språkligt och materiellt. Övervägandena finns i avsnitt 1.7.

I paragrafens första stycke utmönstras termen diarium. Vidare har inledningen justerats språkligt med förebild från 5 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Punkt 3 ändras endast redaktionellt.

Nuvarande *punkten 4*, om undantag från skyldigheten att registrera digital information från den allmänna folkbokföringen utgår. Den bestämmelsen ersätts av ett nytt bemyndigande för kyrkostyrelsen att utfärda bestämmelser om vissa undantag från kravet på registrering av handlingar (3 a §).

Sista punkten i uppräknings *punkt 4*, motsvaras av den tidigare punkten 5. En viss språklig justering har gjorts.

3 a §

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser om hos vilken kyrklig enhet som vissa handlingar ska registreras. Övervägandena finns i avsnitt 1.7.

Bestämmelsen har innebörden att om en enhet inom Svenska kyrkan hos en annan kyrklig enhet har omedelbar tillgång till en elektronisk handling, ska handlingen registreras endast av den enhet som gjort upptagningen tillgänglig för den andra enheten. Om en enhet vid handläggningen av ett ärende använder sig av en sådan upptagning kan det dock vara lämpligt att handlingen tillförs ärendet. Detta så att berörda parter i ärendet och allmänheten på ett enkelt sätt ska kunna bredas insyn i utredningsmaterialet i enlighet med vad offentlighetsprincipen kräver.

3 b §

I paragrafen, som är ny, ges kyrkostyrelsen rätt att utfärda vissa bestämmelser om registrering av handlingar. Övervägandena finns i avsnitt 1.8.

Sådana närmare bestämmelser kan avse vad som ska antecknas på en handling eller i ett register när det är fråga om att en uppgift i en handling inte får lämnas ut på grund av ett förbud mot att röja uppgiften (jfr 4 § fjärde stycket). Det kan också handla om detaljerade bestämmelser om vad som ska registreras och hur det ska registreras när fråga är om det kommande gemensamma systemstödet för diarie-, ärende- och dokumenthantering. Vidare bemyndigas kyrkostyrelsen att utfärda bestämmelser om att handlingar av vissa slag inte behöver registreras. En förutsättning för att kyrkostyrelsen ska få utfärda bestämmelser med stöd av detta bemyndigande är att det finns särskilda skäl för det. Särskilda skäl bör i allmänhet anses föreligga när det är fråga om en masshantering av handlingar där det skulle vara mycket betungande att kräva registrering av varje sådan handling.

Registrets innehåll och tillgänglighet

4 §

Paragrafen innehåller bl.a. bestämmelser om vilka uppgifter som ska finnas i ett register. Övervägandena finns i avsnitten 1.7 och 1.9.

Ändringarna i *första stycket* är dels en följd av utmönstringen av termen diarium (jfr 3 §) och dels språkliga (jfr 5 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen [2009:400]).

I det nya *andra stycket* tas i förtydligande syfte in en bestämmelse om att det (eller de register om det förekommer fler än ett) där inkomna och upprättade handlingar registreras ska hållas tillgängligt för allmänheten.

Det nya *tredje stycket* innehåller en bestämmelse om att vissa uppgifter ska särskiljas eller utlämnas om det behövs för att registret i övriga delar ska kunna hållas tillgängligt för allmänheten.

I det nya *fjärde stycket* regleras att en särskild anteckning får göras på en handling eller i det datasystem där den elektroniska handlingen hanteras, om det kan antas att en uppgift i handlingen inte får lämnas ut på grund av förbud enligt 54 kap. Bestämmelsen har en motsvarighet i 5 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen. En sådan markering innebär inte att frågan om ett utlämnande är ”slutligt” avgjord utan är att se som en varningssignal om att en begäran om utlämnande måste prövas noga mot de förbud som finns i kyrkoordningens 54 kapitel. Huruvida uppgifter ur handlingen kan lämnas ut eller inte prövas alltså i det enskilda fallet när en konkret begäran har inkommit.

5 §

Paragrafen, som innehåller bestämmelser om innehållet i kyrkans arkiv, har ändrats endast redaktionellt till följd av ändringarna i 3 §.

7 §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för kyrkostyrelsen att utfärda vissa bestämmelser. Övervägandena finns i avsnitt 1.10.

Den tidigare punktuppställningen ersätts med ett generellt bemyndigande för kyrkostyrelsen att utfärda närmare bestämmelser om vård av handlingarna i kyrkans arkiv. Liksom tidigare innebär detta att kyrkostyrelsen får utfärda bestämmelser om vilka skrivmateriel och förvaringsmedel som ska användas, hur arkiven ska vårdas, återlämnande av handlingar, utlåning av handlingar, överlämnande av handlingar för tillsyn och överprövning, och när och hur handlingar ska gallras. Genom det

KsSkr 2016:3 generella bemyndigandet ges kyrkostyrelsen möjlighet att utfärda bestämmelser även i andra fall där det finns behov av detaljerade bestämmelser. Det kan t.ex. handla om behovet av att närmare reglera hur leveranser ska kunna ske till ett framtida e-arkiv.

2 Övriga ändringar och rättelser

2.1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till

1. beslut om ändring i kyrkoordningen,
2. beslut om ändring i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån (SvKB 2014:11).

2.2 Bestämmelser

2.2.1 Förslag till beslut om ändring i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen,

dels att rubriken närmast efter 38 kap. 15 § ska utgå,

dels att 3 kap. 17 § och 38 kap. 45 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

17 §

Kyrkofullmäktige får handlägga ett ärende bara om mer än hälften av ledamöterna är närvarande.

Om en ledamot är jävig i ett ärende, får fullmäktige handlägga detta även om antalet *närvarande* ledamöter på grund av jävet inte uppgår till mer än hälften.

Om en ledamot är jävig i ett ärende, får fullmäktige handlägga detta även om antalet *deltagande* ledamöter på grund av jävet inte uppgår till mer än hälften.

38 kap.

45 §

Väljarnas valhemlighet ska skyddas. *I* varje *röstningslokal* ska det finnas ett lämpligt antal avskilda platser (valskärmar) där väljarna utan insyn kan lägga in sina valsedlar i valkuvert.

Väljarnas valhemlighet ska skyddas. *På* varje *röstmottagningsställe* ska det finnas ett lämpligt antal avskilda platser (valskärmar) där väljarna utan insyn kan lägga in sina valsedlar i valkuvert.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2017.

2.2.2 Förslag till beslut om ändring i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån (SvKB 2014:11)

Kyrkomötet beslutar att 1 § i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån (SvKB 2014:11) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

1 §

Som framgår av 10 kap. 11 § i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) ska Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån fastställa sammanträdesarvoden för kyrkomötets ledamöter samt för *de övriga förtroendevalda* som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen, dock inte för arvodesnämndens ledamöter.

Föreslagen lydelse

Som framgår av 10 kap. 11 § i kyrkoordningen (SvKB 1999:1) ska Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån fastställa sammanträdesarvoden för kyrkomötets ledamöter samt för *ledamöter och ersättare i organ* som har utsetts av kyrkomötet eller kyrkostyrelsen, dock inte för arvodesnämndens ledamöter.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2017.

2.3 Ärendet och dess beredning

Kyrkostyrelsen har under året uppmärksammat att det finns behov av några redaktionella ändringar i kyrkoordningen och andra bestämmelser till följd av beslut under 2013 respektive 2015 års kyrkomöte. Även i något ytterligare fall har det framkommit behov av ändring av redaktionell art. I detta avsnitt föreslås några sådana redaktionella ändringar.

Förslagen har inte varit föremål för remissbehandling.

2.4 Ändring i kyrkoordningen

2.4.1 Kyrkofullmäktiges beslutförhet

Förslag: Bestämmelsen om kyrkofullmäktiges beslutförhet vid ledamots jäv i ett ärende ska förtydligas på så sätt att fullmäktige får handlägga ärendet även om antalet deltagande ledamöter på grund av jävet inte uppgår till mer än hälften.

Ändrad paragraf: 3 kap. 17 § i kyrkoordningen

Kyrkofullmäktige får enligt kyrkoordningens bestämmelser om kyrkofullmäktiges beslutförhet, handlägga ett ärende bara om mer än hälften av ledamöterna är närvarande (3 kap. 17 § första stycket i kyrkoordningen). Om en ledamot är jävig i ett ärende, får fullmäktige handlägga detta även om antalet *närvarande* ledamöter på grund av jävet inte uppgår till mer än hälften (bestämmelsens andra stycke). I kommunallagen (1991:900) regleras motsvarande situation på så sätt att om en ledamot är jävig i ett ärende, får fullmäktige handlägga ärendet, även om antalet *deltagande* på grund av jävet inte uppgår till det antal som annars är föreskrivet (5 kap. 19 §). Även kyrkoordningens reglering anses handla om det antal ledamöter som deltar i beslutet. I förtydligande syfte bör därför kyrkoordningen justeras på denna punkt.

2.4.2 Direkta val

Förslag: Vissa följdändringar till tidigare kyrkomötesbeslut ska göras i kyrkoordningens kapitel om direkta val.

Rubrik som utgår: Rubriken närmast efter 38 kap. 15 §

Ändrad paragraf: 38 kap. 45 § i kyrkoordningen

Efter förslag i en motion beslutade kyrkomötet 2013 att upphäva kyrkoordningens bestämmelser om stiftsfullmäktiges möjlighet att vid val till stiftsfullmäktige inskränka valbarheten till valkretsen (38 kap. 16 a § i kyrkoordningen). Paragrafen i fråga upphörde därför att gälla från och med den 1 januari 2014 (SvKB 2013:6). Av förbiseende beslutades dock inte att rubriken närmast före paragrafen skulle utgå och därmed kvarstår den formellt sett. Kyrkostyrelsen föreslår därför att rubriken nu bör beslutas utgå.

I kyrkoordningen finns en bestämmelse om att det i varje röstningslokal ska finnas ett antal avskilda platser där väljarna utan insyn kan lägga in sina valsedlar i valkuvert (38 kap. 45 §). Efter förslag i kyrkostyrelsens skrivelse om ändringar i kyrkoordningen m.m. (KsSkr 2015:3) beslutade kyrkomötet 2015 att förenkla regleringen och terminologin för röstningslokaler. Beslutet innebar bl.a. att termen *röstningslokal* ersatte tidigare *expedition för förtidsröstning* och *särskilt röstmottagningsställe* samt att samlings termen *röstmottagningsställe* infördes för både

vallokal och röstningslokal. Som en konsekvens av beslutet följdändrades ett antal bestämmelser. Av förbiseende följdändrades dock inte den nu aktuella bestämmelsen. Kyrkostyrelsen föreslår därför en sådan följdändring nu, innebärande att *röstningslokal* i 38 kap. 45 § ersätts med *röstmottagningsställe*.

2.5 Ändring i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån

Förslag: Instruktionen för den nationella nivåns arvodesnämnd ska följdändras på så sätt att ordet *förtroendevalda* ersätts med *ledamöter och ersättare i organ*.

Ändrad paragraf: 1 § i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån (SvKB 2014:11)

I den inledande paragrafen i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån (SvKB 2014:11) hänvisas till en bestämmelse i kyrkoordningen när det gäller vilka sammanträdesarvoden som nämnden ska fastställa (10 kap. 11 §). Efter kyrkostyrelsens förslag i skrivelsen om ändringar i kyrkoordningen m.m. (KsSkr 2015:3) beslutade kyrkomötet 2015 att ändra bestämmelsen i kyrkoordningen på så sätt att *förtroendevalda* ersattes med *ledamöter och ersättare i organ*. Följdändringar gjordes i Arbetsordning för kyrkomötet (SvKB 1999:3) och i Ersättningsstadgan (SvKB 2012:17). Av förbiseende följdändrades inte instruktionen för nationella nivåns arvodesnämnd. Kyrkostyrelsen föreslår därför en sådan följdändring nu.

2.6 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Kyrkostyrelsens förslag: Bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2017.

De föreslagna ändringarna bör träda i kraft så snart som möjligt, dvs. den 1 januari 2017. Kyrkostyrelsen bedömer att de föreslagna bestämmelserna inte behöver kompletteras med några övergångsbestämmelser.

2.7 Barnkonsekvensanalys

Förslagen bedöms inte medföra några direkta eller indirekta konsekvenser för barn.

2.8 Kommentar till bestämmelserna

2.8.1 Förslaget till beslut om ändring i kyrkoordningen

3 kap.

17 §

Paragrafen, som innehåller bestämmelser om kyrkofullmäktiges beslutförhet, har ändrats endast redaktionellt på så sätt att ordet *närvarande* i andra stycket har ersatts med *deltagande*.

Övervägandena finns i avsnitt 2.4.1.

38 kap.

45 §

Paragrafen, som innehåller bestämmelser om skydd för väljarnas valhemlighet, har ändrats endast redaktionellt till följd av den ändring av bl.a. 38 kap. 47 § i kyrkoordningen, som trädde i kraft den 1 januari 2016 (SvKB 2015:6).

Övervägandena finns i avsnitt 2.4.2.

2.8.2 Förslaget till beslut om ändring i instruktionen för Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån (SvKB 2014:11)

1 §

Paragrafen innehåller en bestämmelse om vilka sammanträdesarvoden som Svenska kyrkans arvodesnämnd ska fastställa. Bestämmelsen har ändrats endast redaktionellt till följd av den ändring av 10 kap. 11 § i kyrkoordningen, som trädde i kraft den 1 januari 2016 (SvKB 2015:9).

Övervägandena finns i avsnitt 2.5.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 14 juni 2016.

Närvarande: ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Mats Hagelin, Marta Axner Ims, Cecilia Brinck, Olle Burell, Nils Gårder, Birgitta Halvarsson, Lars Johnsson, Sven E. Kragh, Eric Muhl, Ulla Rickardsson, Erik Sjöstrand, Karl-Gunnar Svensson samt tjänstgörande ersättaren Katarina Wedin.

Föredragande: Rättschef Maria Lundqvist Norling

Kyrkostyrelsen beslöt

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2016:3 Ändringar i kyrkoordningen m.m..

Reservation av Nils Gårder, Erik Sjöstrand och Katarina Wedin

Överröstade i kyrkostyrelsen reserverar vi oss mot beslutet att återremittera och sålunda inte till kyrkomötet 2016 i skrivelsen om ändringar i kyrkoordningen ta in förslag om "Kyrkomusiker i kyrkoordningen".

Vi anser att kyrkostyrelsen borde ha tagit in även det enligt vår mening väl beredda och angelägna huvudförslaget, som framlades vid dagens sammanträde och som sammanfattas enligt följande:

En ny examen föreslås införas i kyrkoordningen, Svenska kyrkans kyrkomusiker-examen. Denna examen innefattar tre examensnivåer som ger behörighet till anställning på befattning som kyrkomusiker i Svenska kyrkan. En ny befattningsbenämning, försteorganist, införs samtidigt som benämningarna organist och kantor kvarstår. Behörighetskraven för anställning på de tre befattningarna knyts till de tre examensnivåerna i Svenska kyrkans kyrkomusiker-examen. Vidare föreslås att minimiregleringen om antalet kyrkomusiker i en församling ska kvarstå och att stiftsstyrelsen ska ges möjlighet att bl.a. besluta om ett högre minimiantal sådana musiker. Domkapitlet ska få bestämma vilken av de tre behörighetsnivåerna som lägst ska gälla för anställning på respektive sådan befattning och domkapitlet ska återfå uppgiften att behörighetspröva sökande till sådana befattningar samt i vissa fall ge dispens från behörighetskraven. Den som ska anställas som kyrkomusiker för församlingen där stiftets domkyrka är belägen föreslås vara försteorganist och benämnas domkyrkoorganist.

Vi tror att en fördröjning av förslaget bl.a. kan få negativ påverkan av ringen av kyrkomusiker.

Särskild mening av Sofia Särdaqvist

Jag ansluter mig till innehållet i ovanstående reservation av Nils Gårder m.fl.